Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 148 ◆ П'ятниця, 2 серпня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

У Києві з офіційним візитом перебував Президент Сполучених Штатів Америки Дж. Буш

(Матеріали про перебування Дж. Буша на Україні читайте на 2 і 3 стор.).

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

НА КОМБІНАТІ «Азовсталь» відбулась презентація інофірм, корпорацій і банків, з якими металурги встановлюють прямі ділові зв'язки. Представив західних підприємців і фінансистів містер Елліот Спітц — віце-президент американської корпорації «Айок», завдяки якій «Азовсталь» уже вийшла на заокеанський ринок з першою партією продукції. Готовність до співробітництва і створення спільних підприємств висловив президент італійської фірми «Армко» Франческо Бальбі.

Підписано перші документи про створення спільного підприємства «Азаар» по виробництву мелючих куль для шахт і технологічних ліній по вилуску очисного устаткування.

З 1 СЕРПНЯ Аерофлот змінив порядок оплати міжнародних авіаквитків у карбованцевому обчисленні.

Скасовується 40-процентна знижка для пасажирів 1-го і ділового класів, які летять за рубіж. На найбільш напружених трасах Аерофлоту, що ведуть у КНР, Сінгапур, Таїланд, Південну Корею, Сірію, США, Канаду, (Мексіку, Кіпр, Туреччину, в економічному класі замість 40-процентної знижки встановлюється 20-процентна.

Ці нововведення не стосуються квитків, куплених до 1 серпня, якщо тільки не виникла потреба змінити дату вильоту, а значить — придбати новий квиток .

Оплата квитків у валюті залишається без змін.

ГОЛОС України

Засновник —
Верховна Рада
Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ
РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ

Приймальня —
446-92-11

Відповідальний
секретар
446-72-63

Завідуючий коректорською
441-84-42, 224-72-54
(телефакс)

ВІДДІЛИ
парламентський
441-84-52,
441-85-64.

листів 441-82-05,
441-29-61

економіки 441-88-07

аграрний 441-86-18

міжнародний
446-91-20.

охорони здоров'я —
441-88-06.

соціальних питань
441-88-05

екології 441-88-59

культури 441-86-44

спорту 441-88-08

інформаційний
446-61-13
441-86-20.

історії України
441-88-62

військових питань
441-88-52.
реклами 441-89-44

бухгалтерія
441-84-00

Рукописи
не рецензуються
і не повертаються

Індекс 60955

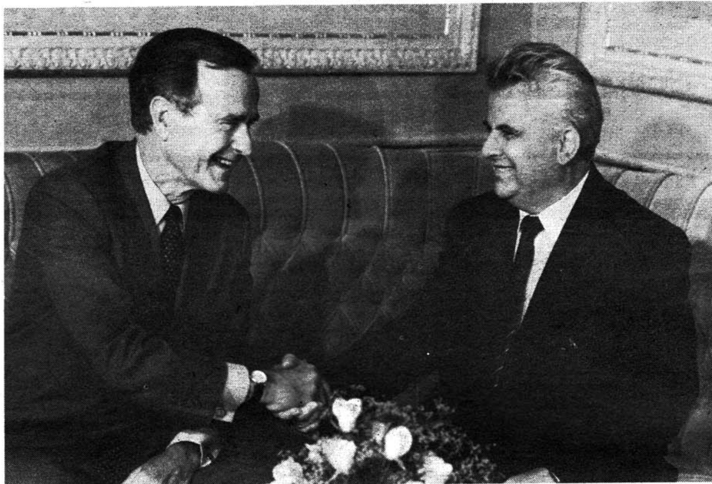
Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік
19 крб 80 коп

Газета виходить
5 разів на тиждень.
У вівторок на 8 сторінках,
у середу, четвер
п'ятницю та суботу
на 16 сторінках

ПЕРЕБУВАННЯ ПРЕЗИДЕНТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ДЖОРДЖА БУША В КИЄВІ

Учора до столиці України прибув Президент Сполучених Штатів Америки Джордж Буш, який перебуває в Радянському Союзі з офіційним візитом. В аеропорту «Бориспіль» високого гостя зустрічали Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук, Прем'єр-міністр УРСР В. Фокін, міністр закордонних справ УРСР А. Зленко, міністр зовнішньоекономічних зв'язків УРСР В. Кравченко, керівник Секретаріату Верховної Ради М. Хоменко, заступник голови постійної Комісії Верховної Ради УРСР у закордонних справах Б. Горинь, голова Київради і виконкому міськради Г. Малишевський, інші офіційні особи. На зустрічі були також присутні Генеральний консул США у Києві Д. Гундерсен. У поїздці Дж. Буша супроводжує віце-президент СРСР Г. Янаєв. На честь Президента США Дж. Буша було піднято державні прапори Сполучених Штатів Америки, Союзу РСР, Радянської України, вишикувано почесну варту трьох родів військ, оркестр виконав державні гімни, дівчина і юнак в національному вбранні піднесли гостям за традицією хліб-сіль, а дружині Президента Барбарі Буш було вручено квіти.

Київ, 1 серпня 1991 року. Бесіда Президента США Дж. Буша з Головою Верховної Ради УРСР Л. Кравчуком.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Президент Сполучених Штатів і Голова Верховної Ради УРСР виступили перед присутніми з короткими заявами.

— Пані і панове! Товариші! Сьогодні ми сердечно вітаємо на українській землі високого гостя — Президента великої держави — Сполучених Штатів Америки Джорджа Буша, його дружину, — сказав звертаючись до Дж. Буша Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук. — Щирі слова привітання адресуємо також відомим державним діячам Сполучених Штатів та іншим особам, які супроводжують Президента.

Ми надаємо вашому приїзду на Україну, пане Президент, винятково великого значення і сподіваємось, що він увійде в історію як важливий крок до нової оцінки ситуації, що склалася в нашій країні і в політичному, і в соціально-економічному плані. Ваш візит відображає ті зміни, які відбулися за останній час у наших країнах, у міжнародних відносинах, у світі в цілому. Незважаючи на всю складність і суперечливість політичних процесів, визначальним напрямом сучасного світового розвитку є радикальні позитивні зрушення.

Особливе задоволення викликає той факт, що ви приїхали до нашої республіки відразу після підписання у Москві документа історичного значення — Договору про обмеження і скорочення стратегічних наступальних озброєнь. Український народ оцінює цей факт як ще один конкретний крок до здійснення загального і повного роззброєння та побудови світу без зброї і без війн.

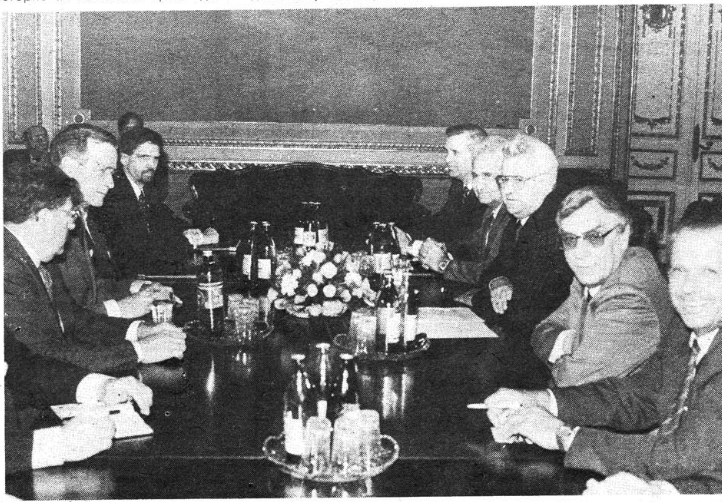
Ваш приїзд на Україну відбувається в складний для республіки час. Але на основі Декларації про державний суверенітет, завдяки прагненню до національної злагоди Україна крок за кроком просувається по шляху до суверенітету, утверджує навколо цієї високої цілі стабільність і громадський спокій. Мільйони українців, росіян, євреїв, поляків, болгар та людей інших національностей живуть і працюють на Україні дружно, для всіх них українська земля є їх рідною землею.

Ми твердо стали на шлях демократії, ринкової економіки, суверенітету. І в цьому нас підтримує більшість людей.

Сполучені Штати Америки, які прийняли декларацію незалежності, які одними з перших проголосили на весь світ ідеали свободи, рівності і братерства, знають ціну справжньому суверенітету і зрозуміють наше прагнення, волю народу України. З урахуванням політичних, економічних реалій ми проводимо курс на утворення нового Союзу — Союзу суверенних держав, на зміцнення і подальший розвиток плідних зв'язків з усіма республіками. І цей курс підтримує народ, навколо нього консолідуються різні політичні сили. На міжнародній арені Україна прагне набути статусу повноправного члена міжнародного співтовариства, інтегрувати своє господарство у світову економіку.

З вашим приїздом, пане Президент, ми пов'язуємо наші щирі сподівання на встановлення безпосередніх відносин між Україною і Сполученими Штатами Америки, в розбудову яких уже закладено перші цеглини. Ми сподіваємося, що після вашого перебування на Україні сюди підуть ділові люди Сполучених Штатів, а ми будемо створювати всі економічні і правові міжнародні умови для їх плідної роботи.

Ще раз щиро вітаю вас, пане Президент, пані Буш, всіх членів американської делегації на гостинній землі України, і кажу вам :«Ласкаво просимо!».

Київ, 1 серпня 1991 р. Зустріч Президента США Дж. Буша з керівниками Української РСР.

У своїй заяві Президент Сполучених Штатів Америки Дж. Буш сказав:

— Пане Голово Кравчук!

Для Барбари і для мене це велика приємність відвідати золотоверхий Київ. З вікон нашого літака під час приземлення ми бачили багато чудових церков, побудованих на горах вашого міста. Україна, як ми всі знаємо, — це батьківщина багатьох сотень, тисяч американців. У нас у Вашингтоні стоїть статуя українського поета і художника Тараса Шевченка. Свого часу, роздумуючи над демократичним експериментом в Америці, він написав:

...Коли ми діждемося Вашингтона з новим і праведним законом? А діждемося-таки колись!

(Закінчення на 3-й стор.).

ПЕРЕБУВАННЯ ПРЕЗИДЕНТА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ДЖОРДЖА БУША В КИЄВІ

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

Я тут, щоб сказати вам, що Сполучені Штати віддані справі нового світового ладу, основаного на тому, що Шевченко називав «новим і праведним законом». На владі закону і на гарантії справжньої економічної свободи, політичної свободи, релігійної свободи. Так, світ проходить через глибокі зміни. Одначе із змінами приходять нові можливості і надії на майбутнє.

Американський народ вітає ті зміни, які здійснює Радянський Союз, благословенний вільними ринками і вільними людьми. Ми палко бажаємо пропонувати допомогу і надію там, де вони потрібні, бажаємо будувати в дусі розуміння і спільних інтересів. У тому дусі ми недавно відкрили Генеральне консульство в цьому великому місті, що символізує тривалу американську присутність з метою зміцнювати дружбу Америки з Україною.

Я прибув сюди після двох днів дуже продуктивної праці в Москві. Ми з Президентом Горбачовим підписали історичного значення Договір, який вперше скоротить стратегічні збройні сили обох наших країн. Одначе ми також говорили про мир і добробут з надією, що наші країни можуть збільшити торгівлю і ділитися ідеями та досвідом одна з одною.

Тепер ми з приємністю очікуємо зустрічей з Головою Кравчуком та іншими українськими лідерами. Ми хочемо поширити рамки наших відносин з народом цієї республіки, будувати міцніші та повніші економічні зв'язки, поширити діапазон та якість культурних, суспільних, академічних та професійних обмінів. Ми хочемо далі підтримувати якнайміцніші офіційні відносини з урядом Горбачова, але ми також усвідомлюємо важливість ширших зв'язків з Україною та іншими республіками, з усіма народами Радянського Союзу.

Я сподіваюся, ви знаєте, що американський народ турбується долею людей України, Росії та інших радянських республік. Після чорнобильської трагедії американські громадяни та приватні допомогові організації відгукнулися з почуттям глибокої турботи і щедрістю. Американські лікарі допомагають українським представникам вирішувати питання довготермінових наслідків цієї аварії для здоров'я населення.

У рамках президентської ініціативи в справі медичної допомоги ми доставили необхідні фармацевтичні припаси для допомоги жертвам Чорнобиля.

Ви сильний народ. Ваше багате і славне минуле — це століття зрушень і змін. Ви перші привели християнство до цієї частини Європи, цього роздоріжжя між Європою і Азією. Християнство закріпилося тут понад тисячу років тому, коли київський князь Володимир охрестив своїх прихильників в річці Дніпрі. Тепер вперше за останні 40 років первоієрархи української автокефальної православної церкви і української католицької церкви повернулися до Києва із свободою сповідувати свою віру. Серед усіх віровизнань України розпочалося відродження — серед католиків і православних, серед євреїв та інших. У деяких відношеннях вже настав новий день.

Дуже дякую, пане Голово Кравчук. Це для нас велика приємність — бути тут. Велике спасибі за вашу теплу гостинність.

Після виголошених заяв кортеж автомобілів у супроводі ескорту мотоциклістів вирушив до Києва. На шляху до Маріїнського палацу, де відбулися переговори Президента США Дж. Буша та Голови Верховної Ради УРСР Л. Кравчука, високих гостей щиро вітали кияни.

Того ж дня Президент Сполучених Штатів Дж. Буш виступив у сесійному залі Верховної Ради УРСР перед народними депутатами України, членами уряду, представниками партій та громадських рухів. З вступним і заключним словом звернувся до присутніх Голова Верховної Ради УРСР Л. Кравчук.

Учора Президент Сполучених Штатів Америки Дж. Буш та особи, які його супроводжують, відбули на батьківщину.

Леонід САМОЙЛЕНКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Докладніше про перебування Дж. Буша та його поїздку по Києву читайте у наступному номері.

КУЛЬМІНАЦІЯ ВІЗИТУ — ДОГОВІР ПРО СНО

Напередодні приїзду до Києва Президент США Дж. Буш мав напружений робочий день офіційного візиту до СРСР у Москві. Він розпочався покладанням вінка до могили Невідомого солдата біля Кремлівської стіни. Після цієї церемонії під час робочого сніданку з участю більш як ста представників ділового світу СРСР та США у готелі «Славянская Радиссон» Президент США заявив про готовність зробити кроки, які сприяли б істотному розширенню співробітництва двох країн. Він підтвердив наміри після повернення у Вашингтон подати конгресові для ратифікації радянсько-американську торговельну угоду, а також добиватися надання СРСР статусу найбільшого сприяння в торгівлі із США.

Того ж дня у підмосковній резиденції Ново-Огарьово тривала радянсько-американська зустріч на вищому рівні, де у неформальній обстановці М. Горбачов і Дж. Буш відновили розпочатий напередодні діалог.

Кульмінаційним моментом офіційного візиту Президента США в Радянський Союз є підписання Договору про обмеження і скорочення стратегічних наступальних озброєнь (СНО). Ця церемонія, що відбулася у Володимирському залі Великого Кремлівського палацу, завершує дев'ятирічний період багатоетапних складних переговорів на різних рівнях. Символічно, що договір було скріплено авторучками, спеціально виготовленими з металу радянських і американських ракет, ліквідованих відповідно до досягнутих раніше домовленостей про скорочення озброєнь. Загальний рівень скорочення їх становитиме близько 30 відсотків від кількості стратегічних ядерних носіїв. Процес ліквідації арсеналів буде поставлено під жорсткий безпрецедентний контроль.

Договір про СНО залишатиметься чинним протягом 15 років і може бути продовжений на чергові п'ятирічні строки, якщо не буде замінений новою угодою.

М. Горбачов та Дж. Буш обмінялися короткими промовами на церемонії підписання Договору про СНО.

Відбулася спільна пресконференція Президента СРСР М. Горбачова та Президента США Дж. Буша для радянських та іноземних журналістів. М. Горбачов, зокрема, повідомив, що передав Дж. Бушу пам'ятну записку, яка містить конкретні пропозиції щодо здійснення спільних економічних проектів. Аналогічний документ вручив державному секретареві США міністр закордонних справ СРСР О. Безсмертних.

М. Горбачов наголосив також, що в ході переговорів сторони не обійшли увагою багато питань світової політики, зіставили погляди, а в ряді проблем зарезервували можливість повернутися до їх обговорення знову. Резюмуючи, Президент СРСР висловив задоволення рівнем розвитку радянсько-американських діалогів.

Дж. Буш назвав переговори продуктивними. Торкаючись проблем міжнародної політики, Дж. Буш повідомив, що США і Радянський Союз мають намір як співголови скликати у жовтні конференцію з питань Близького Сходу, щоб покласти початок двостороннім та багатостороннім переговорам. Запрошення на конференцію будуть розіслані за 10 днів до її початку.

1 серпня біло-блакитним «Боїнгом» Президент США і Барбара Буш, після завершення урочистих церемоній, що відбуваються у таких випадках, відлетіли до столиці України — Києва.

У поїздці Дж. Буша супроводить віце-президент СРСР Г. Янаєв.

УКРАЇНА — США: НАМІЧАЮТЬСЯ ШЛЯХИ СПІВРОБІТНИЦТВА

Розвиток медичної промисловості України — така тема українсько-американської конференції, що відкрилася в Києві. В її роботі беруть участь ряд міністрів України, медики і керівники промислових підприємств, представники міністерства торгівлі США, великих американських фірм.

— Ми хочемо залучити американські фірми до співробітництва в галузі виробництва сучасного медичного обладнання, якого гостро потребує населення республіки, — сказав, виступаючи на відкритті конференції, перший віце-прем'єр-міністр УРСР К. Масик. — Через відсутність такого обладнання і медикаментів не має можливості подати тисячам людей, які потерпіли від чорнобильської аварії, повноцінну медичну допомогу.

— Поліпшення відносин між США і СРСР у галузі політики позитивно позначається і на торгівлі між нашими країнами, — відзначив представник міністерства торгівлі США А. Данн. — Наприклад, у минулому році торгівля в галузі медицини збільшилась у три рази. Важливо, що далі помітнішу роль у взаємному товарообороті відіграють окремі республіки, співробітництву з якими ми надаємо великого значення. Сподіваюсь, що проведення нинішньої конференції дасть новий імпульс взаємним діловим контактам і намітить перспективи співробітництва.

Під час роботи конференції її учасники обговорять питання використання українського ноу-хау, розвитку експорту і кооперації, відвідають медичні установи і підприємства республіки.

С. БІБИК,
кор. Укрінформ.

Жнива-91

ЯКА ЗАПОВІДЬ ПЕРША?

Радгосп «Революціонер» першим у Синельниківському районі завершив жнива. Управ майже дві тисячі гектарів ранніх зернових, зібравши на круг після спекотних червня—липня значно менше, ніж сподівався, — по 29 центнерів.

— Але вистачає і держзамовлення з хлібоздачі виконати, і в господарстві залишити вдосталь, — каже директор радгоспу Віктор Жиганський.

Колись, якщо пам'ятаєте, найактуальнішою темою в жнива була тема першої заповіді. Над усе старалися не менше обіцяного, а частіше й більше хліба засипати в засіки. Цього року, як повідомив директор Синельниківського хлібоприймального підприємства Ігор Денисов, одна з ознак збиральної кампанії — «Думають, здавати зерно державі чи ні».

У тому ж «Революціонері» спорудили власний млин: якщо торгуватимуть борошном, за тонну хліба виручатимуть близько півтори тисячі карбованців — утричі більше, ніж платить держава. Рада ж трудового колективу ухвалила і людям по півкілограма на зароблений карбованець видати. В середньому вийде по півтонни на кожного працюючого, що зовсім не погано. А ще ж радгосп мусить і «стратегічно» мислити: «Неминуче доведеться міняти хліб на цемент, шифер, цеглу, труби...».

— Ми вже другу п'ятирічку поспіль справляємося з держзамовленнями на хліб, — повідомляє В. Жиганський. — А що одержуємо натомість? По суті, нічого.

Загалом Синельниківський район у відносинах із державою чесний, держави не обходить: план заготівлі ранніх зернових, як і торік, виконав. Відтак претензії виставляти району дарма.

Але розмовляв з керівниками району — головою районної Ради народних депутатів Володимиром Альохіним, його першим заступником Павлом Олійником, з головою агропромислового об'єднання «Синельниківське» Віктором Свинаренком, і вони в один голос запитували: скільки ж можна селян ошукувати? Що вони, справді мають за свій нелегкий труд? Дорожчі від космічних кораблів комбайни і трактори? Ні кубометра лісу, ні тонни цементу, ні метра труб...

Хіба не збиткуються знову? Усе щойно перелічене добро промисловість уже викинула на ринок на всілякі товарні біржі, де за кожну залізяку брокери правлять тисячі й навіть мільйони. Якщо так повертається, то чому, питається, на цей ринок селянин не може йти зі своїм хлібом? Нам же непереливки будуть, якщо піде він з торбиною по світу...

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровська область

Телеграфним рядком з Чернігова

ЯК ПРИПЕЧЕ, ТО Й ЗДОГАДАЄШСЯ

35 підшипників... з дуба для комбайнів «Єнисей» виготовив умілець-пенсіонер О. Сирота з колгоспу імені Щорса Менського району. Підшипники вже працюють на врожаї-91, сповіщає районна газета «Наше слово».

СУМНІ РЕКОРДИ

Про великий падіж на фермах унаслідок безгосподарності повідомив Корюківський райвідділ статистики. Найбільше гине великої рогатої худоби у колгоспах імені Гагаріна та «Червона зірка», а свиней — у колгоспі «Рекорд». Точні цифри не даються. Тим часом розпочалося слідство, встановлюються винні.

НА РАДІСТЬ ЖІНКАМ

Чернігівське виробниче об'єднання «Хімволокно» збільшило випуск жіночих колгот на 37 відсотків. 3.400 пар дефіцитної продукції по справедливості пішло для продажу працівницям об'єднання.

КОНІ НЕ ВИННІ

Не меншає фактів крадіжок коней у колгоспах, де, як відомо, власність практично нічия. У господарстві імені Калініна Козелецького району навіть не можуть назвати цифру — скільки ж коней викрадено останнім часом. Винних нема. Усе списується на дитячі пустощі.

ЛИХО НЕ ВМОРИТЬ, ТАК СПОТВОРИТЬ

2325 чоловік побували за півроку в Чернігівському медвитверезнику. Це на 214 чоловік більше, ніж за минулий рік. Кількість відвідувачів не зменшується, незважаючи на вартість «обслуговування», яке виросло з 25 карбованців до 70.

ПЕРШІ БЕЗРОБІТНІ

зареєстровані в обласному центрі. Це — 11 жінок, здебільшого з вищою або середньою спеціальною освітою. Вони одержують передбачену положенням матеріальну допомогу.

«КОЗАЦЬКА ГАЗЕТА»

випущена обласним товариством української мови «Просвіта» імені Тараса Шевченка. Перший номер — разовий поки що, одразу ж став рідкісним виданням.

Владислав САВЕНОК,
журналіст.

Візити

ЩЕРБАК У «БЕРМУДСЬКОМУ ТРИКУТНИКУ»

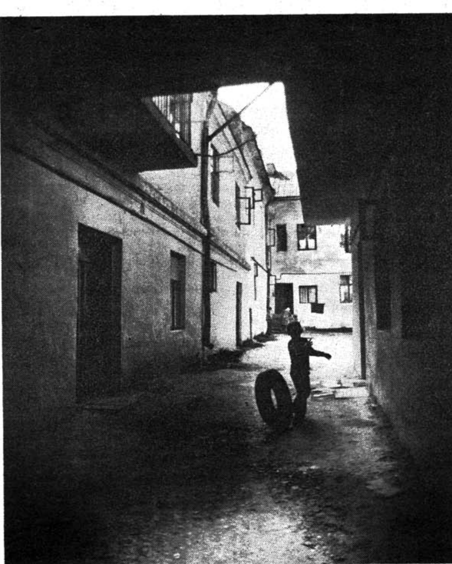
Перший вихід у світ у новій іпостасі Юрій Щербак зробив на Луганській сцені. Приїзд міністра охорони навколишнього середовища України на сесію обласної Ради депутати сприйняли однозначно: екологічна катастрофа Донбасу — невідворотна реальність.

Сильний, аргументований виступ міністра, безумовно, вплинув і на категоричне рішення сесії — зупинити, стабілізувати і на основі комплексного виконання цих двох умов домагатися покращення екологічної ситуації на сході України. Вперше під природоохоронну програму підводяться широкі повноваження контролюючих органів і солідна матеріальна база — понад півмільярда карбованців на будівництво екологічних об'єктів.

— Залишковий принцип фінансування захисту навколишнього середовища, тривала жахлива благодушність — і вина, і біда наші, — сказав Юрій Миколайович. — За два тижні роботи в міністерстві я одержав інформації значно більше, аніж за п'ять років, що пропрацював у «Зеленому світі». Тому розумію депутатів, які щойно дізналися, що лише 22 проценти води під областю відповідає державному стандарту — «питна». І таких «відкриттів» у нас попереду ще багато...

Відвідавши «бермудський трикутник» — Рубіжне (об'єднання «Барвник») — Сєвєродонецьк (ВО «Азот») — Лисичанськ (содовий і нафтопереробний заводи) та Комунарський металургійний комбінат, міністр назвав їх критичними ореолами. Десятки, а може й сотні інших «гиблих місць» Луганщини ще належить визначити.

Сергій КИБАС.
Луганськ.

Фотоетюд Ореста ЛИЖЕЧКА.

ТЕПЛА ЗУСТРІЧ ХОЛОДНОГО ЯРУ

У Черкасах біля пам'ятника великому Тарасу зійшлися стежки учасників двох походів — «Дзвін-91» і «Козацькими шляхами», організованих громадськими товариствами України. Після короткого мітингу й чудового концерту, подарованого місцевими фольклорними колективами та лауреатами «Червоної рути» Едуардом Драчем і Віктором Морозовим, «зелені» пішли пікетувати хімічні підприємства Черкас, а козаки рушили до колишньої гетьманської столиці Чигирину. Звідти шанувальники історичної минувшини повернуть на села Суботів, Медведівку, Боровицю і розташуються табором у Холодному яру біля Троїцької церкви. У храмі буде відправлено панахиду по полеглих за волю України.

До походів, якими керує народний депутат УРСР Микола Поровський, приєдналася чимала група активістів українських громад з Казахстану, Канади і США, які недавно прибули до Черкас. Місце зустрічі — Холодний яр.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

Це ж треба!

ГРАТИ — НОН ГРАТА

Недавно обласний відділ охорони здоров'я справив новосілля — перебрався на четвертий поверх Херсонського обкому Компартії України. Спочатку ця турбота партійного керівництва викликала у медиків захоплення. Люди в білих халатах змирилися навіть з тим, що за оренду площі тепер платитимуть майже 21 тисячу карбованців замість 4 тисяч, коли розміщалися в іншому будинку.

Але радість була короткою. Обкомівці заборонили користуватися ліфтом, щоб, бува, якийсь лікар чи відвідувач не проникли в святая святих (на другий чи третій поверхи). Тож тепер хворі, інваліди, колишні чорнобильці та інший люд змушені діставатися через боковий вхід на останній поверх своїм ходом.

Вартовий міліціонер люб'язно дозволив проїхати в ліфті, але після зупинки мене чекав сюрприз: залізні грати, громіздкі шафи закривали вихід на поверх. Як повідомили в бухгалтерії, ці грати змушені були замовити самі собі лікарі, ще й заплатили півтори тисячі карбованців.

Найсміливіші новосельці мають намір офіційно звернутися до першого секретаря М. Кушнеренка, щоб той змилостивився над хворими, розпорядився скасувати заборону користуватися ліфтом.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсон.

Актуально

Путівки для інвалідів і ветеранів

У зв'язку з різким підвищенням цін на путівки в санаторії й будинки відпочинку до редакції «Голосу України» почали надходити листи від інвалідів і ветеранів війни та праці зі скаргами на те, що численні міські й районні відділи соціального забезпечення перестали видавати належні їм путівки на санаторно-курортне лікування.

«Що нам тепер робити? — пише інвалід війни другої групи Степан Антонович Боднар з села Капустяни Хмельницької області. — Я хворий на облітеруючий атеросклероз і виразку дванадцятипалої кишки, потребую медичної допомоги, взятий на облік у Новоушицькому райсоцзабезі, але тут мені відповідають: «Путівка тепер коштує 800 карбованців і тому Мінсоцзабез республіки нам їх не надсилає».

Подібні листи пишуть й інші автори.

У Міністерстві соціального забезпечення УРСР редакцію повідомили:

— На 1991 рік для інвалідів і ветеранів війни закуплено 72 тисячі путівок у профспілкові оздоровчі заклади. Крім того, є 25 тисяч путівок до п'яти санаторіїв, які безпосередньо належать міністерству. Усі путівки направлено в обласні відділи соціального забезпечення. Отже, якщо в якомусь місті чи районі соціальні заклади досі не отримали путівок для ветеранів, то це, безперечно, надзвичайний випадок, але його винуватців слід шукати в межах області.

Володимир ЧЕРКАС.

Про що говорять

ША, ВОША!

Знову в своєму житті повертаємося до того, що вже було і чого, здавалося, позбулися разом із злиднями, бідністю, невлаштованістю. До фактів педикульозу, а, простіше кажучи, до появи вошей.

Лише за перше півріччя нинішнього року виявлено 2,5 тисячі людей, у яких, як кажуть, завелися воші. Серед цієї кількості — 80 відсотків дітей молодшого шкільного віку.

Епідеміологів турбує збільшення фактів платяного педикульозу. У 20 разів зросли такі випадки, причому, як правило, носіями паразитів є люди негативної соціальної установки. Так звані бомжі тощо.

Як сказала Ольга Назаренко, завідуюча відділом особливо небезпечних інфекцій міської санепідстанції, саме платяні воші, тобто ті, що водяться в одежі, здатні переносити на людей сипний тиф. На Україні поки що випадків цього страшного захворювання нема.

Одна з причин появи педикульозу — відсутність звичайних лазень. Нині їх перетворено на оздоровчі комплекси, причому досить дорогі. У минулі роки запросто можна було зайти до будь-якої лазні, прийняти душ, помитися тощо — за копійки. Тепер до так званих комплексів і не втрапиш. До того ж на залізничному вокзалі ліквідовано санпропускник — у зв'язку з реконструкцією приміщення. Отой соціально небезпечний народ, що перебивається в його залах, позбавлений елементарних гігієнічних умов існування і, логічно, є носієм педикульозу.

Що ж радить епідслужба на даному етапі нашого неблагополучного життя?

По-перше, у повсякденному побуті дотримуватися чистоти, особистої гігієни. Уважно оглядати хоча б раз на тиждень дітей.

По-друге, в разі виявлення вошей молодим мамам порада: не лякайтеся. Є добрі старі дідівські методи. Треба взяти трошечки керосину, розмішати з водою і цією сумішшю змити дитині голову. А потім гребінчиком (густим) добре прочесати. Якщо гниди не зникли, видалити їх... руками. Ну, що ж. Повірте, це вже було, правда, дуже давно, і нічого, ми всі вижили.

Так, можна помити голову ще й таким фруктом, як клюква. Правда, це дорого, і краще було б його приймати у вигляді компотів чи желе, але... Життя так повернулося, що ефективних препаратів нема. Скажімо, дуст чи «зелене» мило вилучено з виробництва як шкідливі для здоров'я, іншого поки що наша парфюмерія і медицина не запасли.

Як сказала Ольга Назаренко, в аптеках має бути мильно-сальвентова паста вже випробуваний засіб проти вошей.

У разі складніших випадків — звертатися до міської дезинфекційної станції, що по вулиці **Пархоменка, № 25. Телефон: 213-77-10.** Тут дадуть кваліфіковану пораду допоможуть, можливо, і препаратами.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Візити

...ЬКОМУ ТРИКУТНИКУ»

...Барвник»)
...ВО «Азот»)
...(содовий і
...заводи) та
...металургій-
...міністр назвав
...ореолами. Де-
...сотні інших

«гиблих місць» Луганщини ще належить визначити.

Сергій КИБАС.
Луганськ.

Фотоетюд Ореста ЛИЖЕЧКА.

ТЕПЛА ЗУСТРІЧ ХОЛОДНОГО ЯРУ

У Черкасах біля пам'ятника великому Тарасу зійшлися стежки учасників двох походів — «Дзвін-91» і «Козацькими шляхами», організованих громадськими товариствами України. Після короткого мітингу й чудового концерту, подарованого місцевими фольклорними колективами та лауреатами «Червоної рути» Едуардом Драчем і Віктором Морозовим, «зелені» пішли пікетувати хімічні підприємства Черкас, а козаки рушили до колишньої гетьманської столиці Чигирину. Звідти шанувальники історичної минувшини повернуть на села Суботів, Медведівку, Боровицю і розташуються табором у Холодному яру біля Троїцької церкви. У храмі буде відправлено панахиду по полеглих за волю України.

До походів, якими керує народний депутат УРСР Микола Поровський, приєдналася чимала група активістів українських громад з Казахстану, Канади і США, які недавно прибули до Черкас. Місце зустрічі — Холодний яр.

Лідія ТИТАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

Актуально

...РАТА

...верх своїм хо-
...
...ліціонер лю-
... проїхати в
... зупинки ме-
...: залізні
... шафи за-
... поверх. Як
...ухгалтерії, ці
...були замовити
..., ще й запла-
...тисячі карбо-
...
... новосельці
...фіційно звер-
...ного секрета-
..., щоб той
... над хворими,
...касувати забо-
...ся ліфтом.

...НИЧЕНКО,
...кореспондент
...аїни».

Путівки для інвалідів і ветеранів

У зв'язку з різким підвищенням цін на путівки в санаторії й будинки відпочинку до редакції «Голосу України» почали надходити листи від інвалідів і ветеранів війни та праці зі скаргами на те, що численні міські й районні відділи соціального забезпечення перестали видавати належні їм путівки на санаторно-курортне лікування.

«Що нам тепер робити? — пише інвалід війни другої групи Степан Антонович Боднар з села Капустяни Хмельницької області.— Я хворий на облітеруючий атеросклероз і виразку дванадцятипалої кишки, потребую медичної допомоги, взятий на облік у Новоущицькому райсоцзабезі, але тут мені відповідають: «Путівка тепер коштує 800 карбованців іto-му Мінсоцзабез республіки нам їх не надсилає».

Подібні листи пишуть й інші автори.

У Міністерстві соціального забезпечення УРСР редакцію повідомили:

— На 1991 рік для інвалідів і ветеранів війни закуплено 72 тисячі путівок у профспілкові оздоровчі заклади. Крім того, є 25 тисяч путівок до п'яти санаторіїв, які безпосередньо належать міністерству. Усі путівки направлено в обласні відділи соціального забезпечення. Отже, якщо в якомусь місті чи районі соціальні заклади досі не отримали путівок для ветеранів, то це, безперечно, надзвичайний випадок, але його винуватців слід шукати в межах області.

Володимир ЧЕРКАС.

Про що говорять

...А, ВОША!

...одежі, здатні
...людей сипний
...ні поки що
... страшного
...ема.
...и появи педи-
...сутність зви-
... Нині їх пе-
...доровчі комп-
... досить доро-
...ки запросто
...айти до будь-
...прийняти душ,
... — за копій-
...к званих ком-
...трапиш. До
...ничному вок-
...о санпропуск-
...ку з реконст-
...ення. Отой
...лечний на-
...вається в йо-
...лений еле-
...ічних умов

існування і, логічно, є носієм педикульозу.

Що ж радить епідслужба на даному етапі нашого неблагополучного життя?

По-перше, у повсякденному побуті дотримуватися чистоти, особистої гігієни. Уважно оглядати хоча б раз на тиждень дітей.

По-друге, в разі виявлення вошей молодим мамам порада: не лякайтеся. Є добрі старі дідівські методи. Треба взяти трошечки керосину, розмішати з водою і цією сумішшю змити дитині голову. А потім гребінчиком (густим) добре прочесати. Якщо гниди не зникли, видалити їх... руками. Ну, що ж. Повірте, це вже було, правда, дуже давно, і нічого, ми всі вижили.

Так, можна помити голову ще й таким фруктом, як клюква. Правда, це дорого, і краще було б його приймати у вигляді компотів чи желе, але... Життя так повернулося, що ефективних препаратів нема. Скажімо, дуст чи «зелене» мило вилучено з виробництва як шкідливі для здоров'я, іншого поки що наша парфюмерія і медицина не запасли.

Як сказала Ольга Назаренко, в аптеках має бути мильно-сальвентова паста вже випробуваний засіб проти вошей.

У разі складніших випадків — звертатися до міської дезинфекційної станції, що по вулиці **Пархоменка, № 25. Телефон: 213-77-10.** Тут дадуть кваліфіковану пораду допоможуть, можливо, з препаратами.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Телеграфним рядком з Одеси

САМ ПРИЇХАВ, САМ ПОЇХАВ

Як уже повідомлялося, в Одесі побував Жиріновський. Варто зауважити, що від Одеси запрошення він не мав і жодних угод про зустрічі теж не укладалося.

ЛОВІТЬСЯ, ПЕСТИЦИДИ

Молодіжне екологічне об'єднання «Біла акація» влаштувало на Дерибасівській пост, де кожен бажаючий може перевірити придбані фрукти чи овочі на вміст пестицидів.

ГЕЙ, ДВОРЯНИ!

Відбулос[illegible] організаційне зас[illegible]я Дворян[illegible]ких Збо[illegible] Півдня [illegible]раїни. Організатором Зборів став парижанин, князь Володимир Аргуанський-Долгорукий, у якому одесити впізнали свого недавнього земляка, віолончеліста Володимира Підгайного. Грамоти з підтвердженням дворянського походження й членства у Дворянських Зборах отримали близько сорока чоловік.

ШАЛАН[illegible] БЕЗ КЕФАЛІ

У Шаболат[illegible] лимані, з яки[illegible]одесити зв'язували відродження такої доступної колись і напівзабутої нині кефалі, стався небачений тут досі замор риби — вона спливла пузом уверх. Причина [illegible] стільки [illegible] спеці[illegible] в «пі[illegible]ренні людьми природ[illegible] Тутешні плавні інтенсивно засипаються і забудовуються базами відпочинку, що не мають ніяких очисних споруд і скидають нечистоти в унікальну, з цілющими грязями водойму.

ПІШКИ ПО ШПАЛАХ!

На 700 тисяч чоловік зменшилися приміські перевезення пасажирів на Одес[illegible] залі[illegible] після того, [illegible] з поч[illegible]у квітня підвищено ціни на квитки. В результаті — недобір майже одного мільйона карбованців. Що — люди вирішили за краще пересуватися пішки по шпалах чи просто зросла кількість «зайців»?

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України».

Реалії

РАДІОАКТИВНА РАДІСТЬ

Велопробіг американки Оксани Павлекович-Йонан (про цю акцію наша газета вже згадувала) проліг і через Могилів-Подільський, **де** мандрівниця зустрілася з місцевими «зеленими» та представниками Руху, дала інтерв'ю незалежним газетам «Краяни» і «Народна воля», побувала у центральній райлікарні та дитсадку № 10 «Ромашка». Перед від'їздом пані Оксана заміряла грунт на радіоактивність і поїхала далі, засмучена результатами того досліду.

Валерій ЛАЗАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Вінницька область.

ДІАСПОРА? ЦЕ НА Ж...

Факт

Коли нарешті брила відчуження впала, і ми зрозуміли, що немає більше «ваших» і «наших», а є один народ, одна нація, коли з'явилася можливість перевозити книги через кордон, пересилати поштою, вони почали осідати на полицях у письменників, бібліофілів. Але сотні томів на запилених полицях ще не є знання. Лише читана багатьма людьми книга може стати поштовхом у прогресі.

І ось, нарешті, література «звідти» вирвалася за межі вузького кола спеціалістів і відкрилася перед читачем: у Києві, на Великій Житомирській, 4, відкрилася перша в республіці бібліотека української діаспори. Завдяки старанням журналу «Пам'ятки України», головного управління культури київського міськвиконкому і центральної міської бібліотеки імені Лесі Українки.

Поки що це 3.000 примірників, доробок хоч і скромний, але спроможний уже заявити про себе — і художня література, і періодика, література з питань мистецтва, релігії, історії українських поселень у США, Канаді, Австралії, Німеччині, Польщі, Чехословаччині... У найближчому майбутньому — створення на базі бібліотеки комп'ютерного центру з бібліографією, лінгафонних класів для вивчення української і англійської мов, кобзарської студії, закупівля копіювальної апаратури.

Архієпископ Київський і Переяславський Антон освятив приміщення нової бібліотеки і передав благословін-ня пат...
який зби...
фонди зб...
рів укра...
церкви.

Серед...
лише ви...
та науко...
майже п...
на Украї...
сних дос...
уже в д...
колінні.

Ми ст...
жданої п...
дино дво...
них на р...
ко за її...
лежать о...
це схвил...
відкритті...
журналу...
ни» та га...
ті» Анато...

Людина — людині

ДАРУНОК ДОКТОРА ВАНІЧЕКА

У Міжгірському районі Закарпатської області одна з австрійських фірм будує спільне підприємство по обробітку деревини. Її представник доктор Віктор Ванічек довідався якось, що місцеві медики не мають у достатку шприців. І от на День медичного працівника районна лікарня дістала розкішний подарунок від австрійського друга — цілу машину дефіцитних інструментів. Це вийшло тим більш приємно, що було зовсім несподівано. Вочевидь кращого сюрпризу на своє професійне свято для головного лікаря Іллі Шанти не придумаєш. Ну, а малим пацієнтам дитячого відділення були вручені смачні сувеніри — щоб не так боліло від уколів.

Доктор Ванічек підніс цей дарунок від себе особисто й від своєї родини.

Але воістину щедрості людській немає меж. Недавно австрійський спеціаліст знову навідався до райцентру й знову з подарунком. Головному лікареві він передав десятки тисяч одноразових шприців, а дітлахам — усім без винятку — іграшкові автомобілі. Медперсонал дякував добрій людині із сльозами на очах.

— Дуже люблю верховинців за щирість, гостинність, безкорисливість. Скільки житиму, допомагатиму їм. Горнятко молока, запропоноване на гірському присілку, набагато до-рожче д...
гостину у...
Парижа.
А щодо...
тільки по...
ру цих р...

Спеціа...
України...
Мико...

«Радя...
Закар...
На зн...
передає...
головном...
Шанті.
Фото В...

СИСТЕМА БІРЖ...

МОСКВА, ДОНЕЦЬК, ДМИТРОВ, ...

— Ми проп...

— На нашій...
контракт...

— На бірж...
соток ук...

«ДОНЕЦЬК-АЛІСА» — це щоденні торги усієї си...
нецьк, Дмитров, Петрозаводськ.

З правилами біржової торгівлі та переліком виставлених на торги товарів бажаючі можуть ознайомитися в будь-який час. Відкриті торги проводяться щоп'ятниці об 11.00.

Вхідна плата 1000 карбованців.

Адре...
Палац...
Те...
Ф...

Біржа працює цілодобово...

Інф...

ГОЛОС України

м рядком

ялялося, Жирінов... важити, рошен... жодних ... теж

логічне акація» Дериба... кожен переві... фрукти пести...

нізацій... оря... ... атором ... ижанин, Аргу... ий, у пізнали земля... Воло... о. Гра... женням оджен... Дворян... римали оловік.

... ли... сити дження олись і кефалі, тут до... вона уверх. ... ... енсив... забу... від... мають споруд і ... ти в ... ющими

АЛАХ! чоловік римські ... ажирів ... ... ціни на тагі — одного ... анців. ... ішили ... ватися ... про... ність

оргій ... ЮК, ... спон... Ук...

ДІАСПОРА? ЦЕ НА ЖИТОМИРСЬКІЙ

Факт

Коли нарешті брила відчуження впала, і ми зрозуміли, що немає більше «ваших» і «наших», а є один народ, одна нація, коли з'явилася можливість перевозити книги через кордон, пересилати поштою, вони почали осідати на полицях у письменників, бібліофілів. Але сотні томів на запилених полицях ще не є знання. Лише читана багатьма людьми книга може стати поштовхом у прогресі.

І ось, нарешті, література «звідти» вирвалася за межі вузького кола спеціалістів і відкрилася перед читачем: у Києві, на Великій Житомирській, 4, відкрилася перша в республіці бібліотека української діаспори. Завдяки старанням журналу «Пам'ятки України», головного управління культури київського міськвиконкому і центральної міської бібліотеки імені Лесі Українки.

Поки що це 3.000 примірників, доробок хоч і скромний, але спроможний уже заявити про себе — і художня література, і періодика, література з питань мистецтва, релігії, історії українських поселень у США, Канаді, Австралії, Німеччині, Польщі, Чехословаччині... У найближчому майбутньому — створення на базі бібліотеки комп'ютерного центру з бібліографією, лінгафонних класів для вивчення української і англійської мов, кобзарської студії, закупівля копіювальної апаратури.

Архієпископ Київський і Переяславський Антон освятив приміщення нової бібліотеки і передав благословіння патріарха Мстислава, який збирається передати у фонди збірку 50-ти календарів української православної церкви.

Серед екземплярів — не лише видання письменників та науковців, заборонених майже півстоліття цензурою на Україні, а й багато сучасних досліджень емігрантів уже в другому-третьому поколінні.

Ми стали свідками довгожданої події — злиття воєдино двох культур, витворених на рідній землі та далеко за її межами, але які належать одному народові. Про це схвильовано говорили на відкритті головний редактор журналу «Пам'ятки України» та газети «Старожитності» Анатолій Сєриков, директор бібліотеки федерального уряду Німеччини Всеволод Мардел, заступник голови комісії з питань культури і охорони історичного середовища Київради Максим Стріха, голова конгресу українців Канади Ярослав Сокорик, народні депутати УРСР Лариса Скорик та Левко Лук'яненко.

— Найбільше, що вразило делегацію нашої Верховної Ради у Вашингтоні, — сказала Л. Скорик, — це бібліотека конгресу США, закладена у комп'ютерах. Там політика не відірвана від всесвітньої мудрості, закодованої в інформації. І бібліотека української діаспори у Києві має стати єднанням знань, якими вільно оперує весь світ, з нашим бажанням їх осягнути.

Юліана ШЕВЧУК.

Людина — людині

ДАРУНОК ДОКТОРА ВАНІЧЕКА

У Міжгірському районі Закарпатської області одна з австрійських фірм будує спільне підприємство по обробітку деревини. Її представник доктор Віктор Ванічек довідався якось, що місцеві медики не мають у достатку шприців. І от на День медичного працівника районна лікарня дістала розкішний подарунок від австрійського друга — цілу машину дефіцитних інструментів. Це вийшло тим більш приємно, що було зовсім несподівано. Вочевидь кращого сюрпризу на своє професійне свято для головного лікаря Іллі Шанти не придумаєш. Ну, а малим пацієнтам дитячого відділення були вручені смачні сувеніри — щоб не так боліло від уколів.

Доктор Ванічек підніс цей дарунок від себе особисто й від своєї родини.

Але воістину щедрості людській немає меж. Недавно австрійський спеціаліст знову навідався до райцентру й знову з подарунком. Головному лікареві він передав десятки тисяч одноразових шприців, а дітлахам — усім без винятку — іграшкові автомобілі. Медперсонал дякував добрій людині із сльозами на очах.

— Дуже люблю верховинців за щирість, гостинність, безкорисливість. Скільки житиму, допомагатиму їм. Горнятко молока, запропоноване на гірському присілку, набагато дорожче для мене за найбільшу гостину у багатому ресторані Парижа. І це, повірте, істина. А щодо подарунків, то це тільки початок — сказав автору цих рядків доктор Ванічек.

Спеціально для «Голосу України»

Микола КРАСНЯНИК,
редактор газети «Радянська Верховина».
Закарпатська область.

На знімку: доктор Ванічек передає одноразові шприци головному лікареві Іллі Шанті.

Фото Богдана ГОЛУБА.

Коротко

ВИЙШЛИ В ПОЛЕ ШАХТАРІ

Багато гірників шахти № 10 «Великомостівська» виробничого об'єднання «Укрзахідвугілля» проживає у селах Сокальського району. Утримують у своєму домашньому господарстві корів.

Адміністрація вугільного підприємства при сприянні профспілкового комітету придбала для цих робітників 23 гектари землі під сінокоси. Отже тепер у них зменшаться проблеми із заготівлею сіна.

Тарас ЛЕХМАН.
Червоноград Львівської області.

ГАСТРОЛІ НАЗАВЖДИ

Днями не стало одного з ведучих акторів Київського Театру-на-Подолі — 39-річного Олександра Рубашкіна. За своє коротке мистецьке життя він, росіянин за походженням, встиг послужити театрам двох культур — білоруської та української. Протягом останніх одинадцяти років скептичний, навіть суворий талант Сашка служив Театрові-на-Подолі, служив у дні розчарувань і тріумфів, у Києві і на гастролях по Європі та Америці. Літо — якраз пора гастролей. Гастролей, з яких Сашко не повернеться. На ролі, які він грав, ще нікого не призначено. А конверт із запрошенням на чергові кінозйомки вже не застав адресата вдома.

Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

СИСТЕМА БІРЖ «АЛІСА»

МОСКВА, ДОНЕЦЬК, ДМИТРОВ, ПЕТРОЗАВОДСЬК

ДОНЕЦЬК АЛИСА

— Ми пропонуємо товар, а не інформацію;

— На нашій біржі ви укладете найвигідніший контракт;

— На біржі «ДОНЕЦЬК-АЛІСА» найвищий відсоток укладання угод;

«ДОНЕЦЬК-АЛІСА» — це щоденні торги усієї системи бірж «АЛІСА»: Москва, Донецьк, Дмитров, Петрозаводськ.

З правилами біржової торгівлі та переліком виставлених на торги товарів бажаючі можуть ознайомитися в будь-який час. Відкриті торги проводяться щоп'ятниці об 11.00.

Вхідна плата 1000 карбованців.

Адреса в Донецьку: вул. Челюскінців, 189, Палац молоді «Юність».
Тел.: (0622) 99-86-08, 99-86-10, 99-85-48.
Факс: (0622) 55-25-00.

Біржа працює цілодобово.

Інформаційно-видавнича агенція «СХІД»

ПОГОДА

У найближчі дві доби на Україні очікуються дощі, грози, місцями сильні зливи, град, шквали 15—20, а на сході сьогодні місцями 25—30 метрів на секунду. Температура вдень 22—28, на півдні і сході місцями 30—32, вночі 13—19, на півдні до 22 градусів.

По Київській області сьогодні вдень сильний дощ, гроза, вітер північно-східний, 7—12 метрів на секунду. Температура 22—27 градусів.

Черговий по випуску новин Людмила БАРАНЕВИЧ. Тел. 441-88-26.

...тивна ...ть

...американки ...екович-Йонан ...наша газета ...пролог і че... ...дільський, де ...устрілася ...леними» та ...Руху, дала ...ним газетам ...родна воля», ...ральний рай... ...садку № 10 ...ред від'їздом ...міряла грунт ...ть і поїхала ...езультатами

...ВАРЕНКО, ...респондент ...ни». ...асть.

Колонка ведучого клубу

ОХ, І ТРУДНА Ж ЦЯ РОБОТА...

Недавно довелося мені побувати на одному вельми цікавому зібранні, куди вперше в ранзі міністра у справах роздержавлення власності і демонополізації виробництва Української РСР приїхав Віктор Сальников, знаний у Києві як недавній перший заступник голови міськради. А зібралися голови районних Рад міста, керівники підприємств, секретарі парторганізацій одного з районів.

Новому міністру добряче перепало від присутніх і за старі «гріхи», і за ще не вчинені, і навіть за плани, якими він поділився з аудиторією. До речі, Віктор Григорович має конкретну програму роздержавлення саме тих підприємств, які стоять найближче до людини — сфери послуг, громадського харчування, легкої промисловості. Тобто там, де приватизація забезпечить блискавичний ефект, продемонструє можливості, які дає справа, коли в ній задіяний особистий інтерес. Зрозуміло, з наслідками, що звідси випливають: підприємливі, ініціативні люди, звичайно, розбагатіють.

І, знаєте, що мене вразило! Жоден з присутніх не запропонував: «Я це зможу! Дайте тільки шанс». Проте пострілом прозвучало запитання: «Чи не боїться новий міністр — член КПРС колись тримати відповідь за відступ від соціалізму! Адже приватизація — прямий шлях до капіталізму!»

Отоді й стало на думку знайоме з дитинства «Ох, і трудна ж ця робота...» Трудна. От і читач з Червонограда Львівської області пише: «РИНКОВА ЕКОНОМІКА ПОВИННА БУТИ ДЕРЖАВНОЮ. ДЕРЖАВА ПОВИННА РОЗПОРЯДЖАТИСЬ, А НЕ ЯКІСЬ ТАМ КОМЕРСАНТИ, СПЕКУЛЯНТИ, ЯКІ НІКОЛИ НЕ ДОПОМОЖУТЬ ДІТЯМ, ІНВАЛІДАМ, ЛЮДЯМ ПОХИЛОГО ВІКУ. ЩОБ НЕ БУЛО ГОЛОДНИХ, СЛІД ПІДВИЩИТИ ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ В 1—2 РАЗИ, ХАЙ БИ МІСТО ДОПОМАГАЛО СЕЛУ ПОСІЯТИ ЗЕРНО, ДОГЛЯНУТИ І ЗІБРАТИ ВРОЖАЙ, А НЕ РОЗВОДИТИ КАПІТАЛІСТІВ І ЖЕБРАКІВ».

Таких листів до «Шансу» надійшло чимало. Вони хоч і різні, але схожі в одному: треба підвищувати продуктивність праці. Але автори цих листів чомусь не замислюються над такою обставиною: попри всі заклики підвищуватися, продуктивність праці, за існуючої системи «стелі» в заробітку, як упертий віслюк, ніяк не бажала підвищуватися. То може, вона все ж зросте, якщо людям платити стільки, скільки вони заробили! Але ж тоді з'являться багаті і... бідні.

З'являться, бо всі ми маємо різні можливості, різний ступінь освіченості, талант, здібності, бажання працювати, ініціативу. Отже, всі ці різні можливості відповідно й оплачуватимуться. Несправедливо! А хіба справедливіше, коли талант і затятий нероба одержували порівну! Нероба, може, від такої «рівності» і був щасливим...

Перечитуючи подібні листи, вражаєшся їхній безкомпромісності: тільки «ізм» і ніяк інакше. І все, що пропонують ці «так звані демократи» — вороже трудовому люду. А може, не будемо отак з плеча! Може, краще спробуємо, як читач Л. Березовський з Бердянська, чий лист ми сьогодні друкуємо, засукати рукава та не лозунгами, а руками!

Валентина ПИСАНСЬКА.

«ГАРНЕ СЛОВО — СПЕКУЛЯНТ», —

ВВАЖАЄ ПРЕЗИДЕНТ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «УКРАЇНСЬКА БІРЖА» ВАЛЕРІЙ БАБИЧ

Запишіть адресу

Здається, на видноколі підприємництва з'явилося щось нове — акціонерне товариство «Українська біржа». Ні, це не обмовка — про новинку. Адже всі інші біржі, а їх у республіці налічується близько 20, а можливо, й більше, бо поки що статистики такої немає, існують ніби самі по собі. І це не дивно, адже не створено ще й закону про статус товарно-сировинної біржі. Щоправда, ніхто не відміняв старого закону, який діяв до 1924 року — року «смерті» останньої української біржі, як такої, що несумісна з нашим соціалістичним устроєм...

І от «Українська біржа» із статутним капіталом 25 мільйонів карбованців. Серед засновників і акціонерів — міністерства, концерни і виробничі об'єднання, асоціації, банки, Київський міськвиконком, спілки — економістів та орендарів і підприємців.

Серед багатьох переваг клієнтів приваблюють вигідні умови купівлі-продажу продукції: найменший у країні обсяг комісійного збору, невисока вартість брокерського місця, широкі можливості для придбання і реалізації різноманітних товарів.

Кореспондент «Голосу України» зустрівся з президентом «Української біржі» **Валерієм БАБИЧЕМ** і почав розмову саме з цієї обставини — навіщо втрачати те, на чому інші біржі роблять чималі гроші?

— Ми не комерційна біржа, яка в основному й виграє на зростанні цін, бо нічого не купуємо і не продаємо, а лише надаємо можливості купувати і продавати на нашій біржі. Хоч ви маєте рацію: коли б ми пішли шляхом колег з інших бірж, то з нашим статутним капіталом за місяць змогли б стати мільйонерами. Проте в такому разі треба усвідомлювати, що цей шлях не веде до стабілізації економіки.

— Якось не дуже поєднується альтруїзм з підприємництвом...

— Це не альтруїзм. Просто не можна займатися підприємництвом хижацькими методами. Підрахували, що, беручи лише 0,2 відсотка з кожної реалізованої операції, працюючи на зниження цін, ми таким чином залучаємо до співробітництва більше учасників, прискорюємо оборот коштів. І в програші ніхто не залишиться, адже кожен може здійснити вигідну торговельну угоду. З «Українською біржею» вигідно мати справу і брокерським конторам, які не є нашими співробітниками.

— Не раз доводилося чути про дефіцит таких кадрів...

— Дефіцит — не те слово. Де їх візьмеш — готових брокерів, маклерів у нашому суспільстві «розвинутого соціалізму», коли ще недавно саме ці слова, якщо й вживалися, то з негативним відтінком? Ще недалекий той час, коли підпільних маклерів можна було при бажанні «посадити». А тим часом це люди з добре розвиненою інтуїцією, знаннями економіста, бухгалтера, соціолога, а ще з багатьма тими якостями, яких навчитися неможливо, що і є талантом.

— Їх ще називають спекулянтами...

— Хороше слово «спекулянт». Я б з ними співробітничав, більше б нам таких людей. Треба шукати їх і залучати до діла. Не спекулянтів слід боятися, а непорядних людей. Непорядність для підприємництва — смерть.

— От створилася ще одна біржа серед кількох десятків інших, яка так чи інакше причетна не до виробництва, а до реалізації товарів і сировини. А тим часом не тільки споживач волає про їх відсутність, а й виробники. То скажіть: товари є чи їх нема, у нас голод на них чи їх достаток?

— Поки що у нас плутанина, безладдя в цій справі. Навряд чи інакше могло б бути при переході від системи розподілу до ринкової економіки. От біржі і є тими важелями, з допомогою яких усе стане на свої місця. А товари є. Приміром, на перші торги, які у нас відбуваються щотижня, загальна сума заявок на продаж становила понад 500 мільйонів карбованців. І асортимент товарів та сировини досить широкий: будівельні матеріали і обладнання для підприємств будівельної галузі, зернові культури, вироби агропромислового комплексу і масового попиту, продукти нафтопереробки.

— Кажуть, що акції «Української біржі», а це 25 мільйонів карбованців, були розкуплені в один день, що — ви більше не будете їх випускати?

— В один день — це великий комплімент. Але вони й справді розпродані. Проте з 1 серпня ми випустили їх ще на 75 мільйонів карбованців. Отже, шанс стати акціонером у бажаючих ще є. А біржові контактні телефони такі: **441-21-59; 290-60-95.**

Колаж Михайла САЧКА.

ЗАКОНИ СУВЕРЕННОЇ РЕСПУБЛІКИ

Візьміть на замітку

Без знання законів ніякого діла зробити не можна. Особливо тепер, коли підприємливі і ділові люди можуть проявити себе у підприємництві, скористатися шансом, що його дає їм ринкова економіка.

Клуб ділових людей «Голосу України» «Шанс» спробує вам допомогти. Адже тільки в нашій газеті ви можете ознайомитися з усіма законами Української Радянської Соціалістичної Республіки, які приймала Верховна Рада УРСР.

Візьміть на замітку і збережіть сьогоднішню інформацію — вона вам ще не раз стане у пригоді в майбутньому. А «Шанс» обіцяє і надалі друкувати подібні матеріали.

Отож, закони суверенної республіки, надруковані в «Голосі України».

Про державну податкову службу в Українській РСР — 1 січня.

Про міліцію — 4 січня.

Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок чорнобильської катастрофи — 1 березня.

Про підприємництво — 5 березня.

Декларація про державний суверенітет України — 6 березня.

Про зайнятість населення — 22 березня.

Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали від чорнобильської катастрофи — 27 березня.

Про власність — 24 квітня.

Про основи соціальної захищеності інвалідів в Українській РСР — 27 квітня.

Про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю Української РСР при переході республіки до ринкової економіки — 1 травня.

Про підприємства в Українській РСР — 6 травня.

Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні — 8 травня.

Про банки і банківську діяльність — 17 травня.

Про свободу совісті та релігійні організації — 6 червня.

Про захист споживачів — 8 червня.

Про зовнішньоекономічну діяльність — 12 червня.

Про освіту — 26 червня.

Про внесення змін до статті 73 Кодексу законів про працю Української РСР — 28 червня.

Про захист споживчого ринку в Українській РСР — 10 липня.

Про цінні папери і фондову біржу — 11 липня.

Про охорону навколишнього природного середовища — 24 липня.

Про всеукраїнський та місцеві референдуми — 26 липня.

Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР — 27 липня.

Про Президента Української РСР — 27 липня.

Про вибори Президента Української РСР — 27 липня.

Реклама

Горлівський інститут з проблем Центрального району Донбасу (ДонНДІ) створює технології і гірничу техніку для розробки тонких вугільних пластів. Для різних галузей проектується згідно з технічними вимогами замовників обладнання з пневмо-, гідро- та електроприводом, гнучкими оболонками. Експериментальний завод виготовляє розроблену техніку. Писати на адресу: 338001, Горлівка, Леніна, 2, ДонНДІ, тел. 4-65-43.

Діло

КРАЩЕ ЗАСУКАТИ РУКАВА

Спочатку це було захоплення — вирощування (вигінка) тюльпанів узимку і навесні. Справа ця нескладна. Щоб нею займатися, треба мати вільну кімнату, яка обігрівалася б узимку хоч би протягом місяця, та ще невеличку земельну ділянку, де підрощуються дітки тюльпанів до цибулини. У кімнаті площею 10 квадратних метрів можна одержати дві тисячі штук квітів тюльпанів.

Якщо хто не знає, з чого починати свій бізнес, то займіться вирощуванням тюльпанів. Крім приємних емоцій, матимете ще й неабиякий прибуток. А я безплатно надішлю докладну технологію їх вирощування.

Можу надіслати післяплатою і садивний матеріал — десять сортів тюльпанів. **Писати за адресою: 332440, Бердянськ, вул. Свердлова, 51, Березовському Л. Г.**

Отож, не бійтеся праці — і у вас з'явиться шанс поліпшити свій добробут.

Л. БЕРЕЗОВСЬКИЙ.
Бердянськ.

Якщо хочете мати партнера

ВИВЧАЄ РИНОК «СІЛЬМАШ»

Продукція солнокського виробничого об'єднання «Сільмаш» (Угорська Республіка) добре знана в країнах Західної — частково Східної Європи, куди експортується її майже 75 відсотків. Решта «владарює» на домашньому ринку. З Радянським Союзом, у тому числі з Україною, до цього часу контактів не мали. Хіба що співпартнерство із комбінатом «Фортшрітт». Після недавнього підписання угод між УР та УРСР про взаємовигідне співробітництво «Сільмаш» зацікавився ринком нашої республіки.

Розвідку «боєм» вирішили провести на Закарпатті. Недавно на полях держплемзаводу «Закарпатський», що на Берегівщині, відбулася виставка — демонстрація у роботі комплексу сільськогосподарських машин для збирання, переробки і згодовування кормів. Фахівці високо оцінили якості солнокської агротехніки. Адже те, що наші агрегати виконують за 3—4 операції, угорські машини — за одну. Сучасні ротаційні косарки різних модифікацій, ворошилки, преси-підбирачі, подрібнювачі і т. д. здатні конкурувати з багатьма відомими інофірмами.

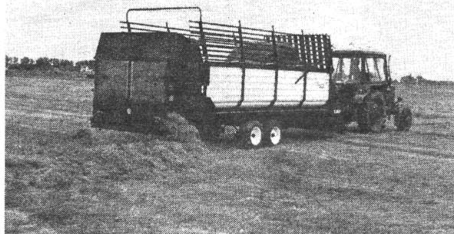
Деякі господарства Берегівського району скористалися нагодою і закупили в угорців виставкові агрегати.

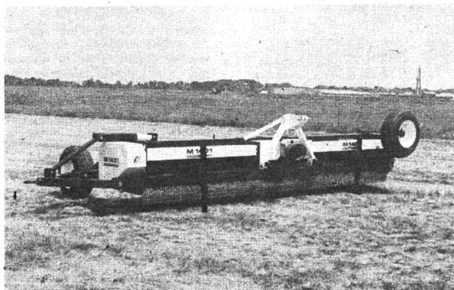
— У майбутньому плануємо провести подібні виставки у Львові та Києві,— говорить заступник генерального директора ВО «Сільмаш» з питань комерції доктор Галамбош.— Ми готові не тільки до реалізації нашої продукції на взаємовигідній основі, а й до налагодження спільного виробництва, підприємств, обміну технологіями, надання консультацій і допомоги в підготовці кадрів та інше.

Микола ГОРВАТ,
власний кореспондент «Голосу України».

Закарпатська область.

На знімках: продукція «Сільмашу».

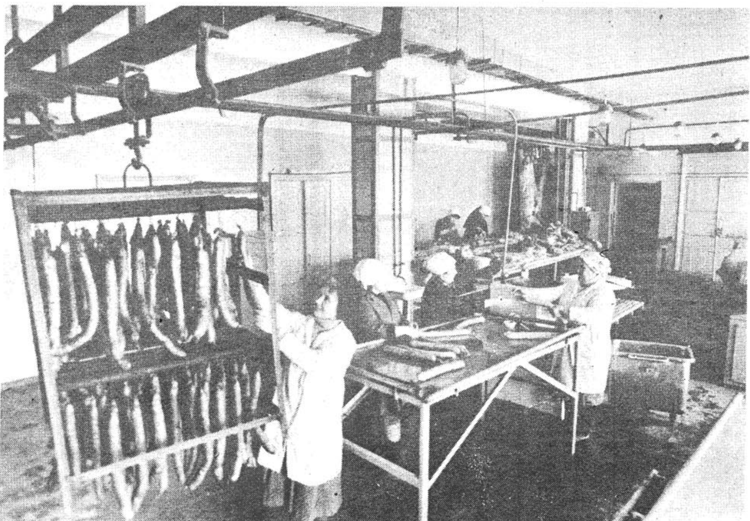
І ТОВАРИ, І ПРИБУТОК

Успішно вирішує проблему товарного голоду Снігурівська споживкооперація на Миколаївщині. Вона забезпечує продуктами більш як 120 назв прилавки не тільки свого району, а й області. Сировину — м'ясо, олію, яйця — райспоживспілка закуповує у населення. І вводить у дію додаткові потужності для її переробки. Нещодавно введений у дію цех значно розширив асортимент ковбас. Створена дільниця для розфасування чайного напою і страв у фірмовій упаковці. А здоба, яку печуть у Снігурівці, і печиво у гарній металевій упаковці мають підвищений попит у жителів обласного центру. Одне слово, навіть в умовах загального дефіциту підприємливі й енергійні примудряються не тільки зводити кінці з кінцями, а й отримувати прибуток. Тільки минулого року в райспоживспілці він становив понад один мільйон шістсот п'ятдесят тисяч карбованців.

На знімках: ковбасний цех райспоживспілки (внизу); ще один вид фірмової продукції — набори чайного напою.

Фото Олександра КРЕМКА.

Довідник підприємця

ОРГАНИ РЕЄСТРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

ЧИТАЧІ «ШАНСУ» ВІДНИНІ МОЖУТЬ СКОРИСТАТИСЯ ПОРАДАМИ ЮРИДИЧНОЇ СЛУЖБИ НАШОГО КЛУБУ ДІЛОВИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ДРУКУВАТИМУТЬСЯ ПІД РУБРИКОЮ «ДОВІДНИК ПІДПРИЄМЦЯ». СПОДІВАЄМОСЯ, ЩО НАШІ КОНСУЛЬТАЦІЇ СТАНУТЬ ВАМ У ПРИГОДІ.

ВЕДЕ РУБРИКУ КАНДИДАТ ЮРИДИЧНИХ НАУК ІРИНА КУЧЕРЕНКО.

Відповідно до п. 1 ст. 6 Закону УРСР «Про підприємства» державна реєстрація підприємств здійснюється у виконавчому комітеті районної, міської, районної у місті Рад народних депутатів, тобто там, де розташоване підприємство.

На час створення підприємств у його засновників, як правило, немає приміщення. Тому виникає чимало суперечок з приводу місця реєстрації. Особливо ж, коли мова йде про створення і реєстрацію приватних підприємств за місцем проживання його засновників.

Законодавство ж дає відповідь на це запитання лише стосовно малих підприємств. Так, у п. 2 ст. 6 Закону УРСР «Про підприємства» вказано, що в разі відсутності у малих підприємств на момент реєстрації власного приміщення вона здійснюється за юридичною адресою одного із засновників.

Для юридичних осіб — це місце, де розташовані його постійно діючі органи управління, дирекція, правління (ст. 30 Цивільного кодексу УРСР).

Для фізичної особи — це місце, де громадянин постійно або переважно мешкає (місце проживання — ст. 17 Цивільного кодексу УРСР). Факт проживання особи у певному місці визначається його пропискою.

Тож, у разі відсутності у малих підприємств власного приміщення, його реєстрація може бути здійснена за місцем перебування юридичної особи або за місцем проживання фізичної, яка є засновником підприємств.

Експрес-новини

Глава уряду Литовської Республіки Вагнеріс надіслав на ім'я президента США Буша листа із закликом допомогти у створенні міжнародної комісії щодо розслідування вбивства прикордонників під час нападу невідомих на митний пункт у Литві.

* * *

Ізраїль заявив, що повернення держсекретаря США Бейкера на Близький Схід є ознакою прогресу з питання миротворчої конференції у цьому регіоні.

Горбачов і Буш оголосили, що планують провести цю конференцію в жовтні цього року під егідою СРСР та США. Міністр закордонних справ Ізраїлю Леві заявив, що «його країна стоїть на твердих позиціях». Основні претензії Ізраїлю стосуються складу палестинської делегації на мирній конференції.

* * *

Керівники США і СРСР закликали громадськість регіону Центральної Америки сприяти врегулюванню сальвадорської проблеми.

* * *

За словами представника США в ООН Піклінга, члени Ради Безпеки ООН були здивовані масштабами спроб Іраку приховати наявність своїх потенційних ядерних можливостей. Наприкінці тижня до Багдада прибуде друга група експертів.

* * *

У зв'язку з підписаною на американо-радянській зустрічі у верхах угодою, американський астронавт здійснить політ на радянській пілотованій станції «Мир», а радянський космонавт братиме участь в експедиції на багаторазовому космічному кораблі США.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

За словами полковника З. Скочиляса, повноважного представника польського уряду в справах біженців, щомісяця радянські громадяни вивозять з Польщі 80 мільйонів доларів. Тобто, за його оцінками, один громадянин СРСР вивозить з країни від 150 до 200 доларів.

«Газета виборча» (Польща).

* * *

Безладдя в СРСР, яке, здавалося, мало творчий характер на початку перебудови, сьогодні нагадує агонію. Радянський Союз, який уже позбувся колишніх орієнтирів, нині втрачає й відчуття впевненості у своїх можливостях. Тінь громадянської війни витає як над політиками, так і над простими людьми... Єдиний вихід, що залишився сьогодні для Горбачова, — це виробити рішення шляхом проведення засідань «круглого столу» на багатопартійній основі за прикладом Польщі та Угорщини. Ці країни змогли успішно подолати в такий спосіб політичну кризу, провести вибори і почати основні економічні реформи.

«Таймс оф Індіа» (Індія).

* * *

Для президента Буша, який закликав Горбачова підписати угоду про скорочення стратегічних наступальних озброєнь, одночасно виступати на захист програми (створення системи глобального захисту проти обмежених ядерних ударів, варіанта СОІ. — **Ред.**), що стане кричущим порушенням договору про протиракетної оборони, є суперечливим, якщо не дивним. Але для президента, діяльність якого, за результатами опитування громадської думки, підтримують 74 відсотки американців, не має потреби робити розумний вигляд. Він добре знає свого противника. Це праве крило власної партії, яке повстане і завдасть йому дуже міцного удару, якщо президент повністю забуде про найяскравішу пустушку з усіх екстравагантних оборонних ініціатив Рейгана.

«Вашингтон пост» (США).

* * *

До недавнього часу всі висловлювались за право на самовизначення для «уярмлених народів» і радів, що зміни на Сході Європи дозволили їм підвести голову. Однак мрія про те, щоб усі нації могли вільно жити в Європі «від Атлантики до Уралу» — одне, а спроби перегляду кордонів, взаємне кровопролиття та відродження «балканського питання» — зовсім інше. Було б безвідповідальним і злочинним підштовхувати ці народи до повстання. Нова Європа не може народитися в обстановці хаосу та насильства. Тому слід стримувати нетерпіння Словенії та Хорватії, одночасно переконавши Белград не робити непоправних кроків.

«Фігаро» (Франція).

Бізнес-контакт

ЧИ СТАНЕ ОДЕСА ТУРИСТСЬКИМ ЕЛЬДОРАДО?

Дехто, можливо, сприйме таке запитання як черговий одеський жарт. Однак Андре Конгсом, президент Європейського співтовариства з питань розвитку та інвестицій (СЕПІ), відповів на нього цілком ствердно. Він вірить, що Одеса в майбутньому стане-таки жвавим центром міжнародного туристського бізнесу. Інакше не поставив би свого підпису під угодою, що передбачає вкладення чималих капіталів свого співтовариства в розвиток причорноморського міста.

СЕПІ в особі президента з'явилося в Одесі не випадково. Його запросили сюди міськвиконком та об'єднання «Одесатурист», які давно вже плекають ідею кращого використання унікальних природних багатств району. У самих, однак, коштів для цього немає, отож і шукали багатого і солідного партнера. Насамперед, спираючись на давні ділові відносини з містом-побратимом Марселем, де й розташовано СЕПІ.

Зазначимо, що своєрідною «свахою» в цьому «шлюбі» ділових людей стало посольство СРСР у Франції.

— Саме завдяки цьому, — зазначив Андре Конгсом, — сторони, довіряючи одна одній, вирішили зазирнути аж у майбутній вік. Ми не обмежилися сьогоднішнім днем, а підписали угоду на 30 років. Створили спільне підприємство «Одесмар», що взяло назву від української Одеси та французького Марселя, яке й покликане втілити великомасштабний проект створення на березі Чорного моря туристського центру міжнародного класу.

І що ж це значить? А те, що в курортній зоні Аркадія, де нині такі-сякі готелі і будинки відпочинку чергуються із занедбаними пустирищами, виростуть п'ятизіркові (найвищий міжнародний стандарт!), туристські комплекси.

Та все це, зрозуміло, у майбутньому. А які ж перші кроки партнерів? Одеський міськвиконком без зволікань виділив спільному підприємству 9 гектарів землі на узбережжі Чорного моря, визначив об'єкти, що підлягають реконструкції та перебудові. СЕПІ, що має неабияку репутацію не тільки власника солідного капіталу, а й міцної будівельної фірми, взялося за розробку проектів, виділяє для їх реалізації спеціалістів, техніку, будматеріали. До того ж, взялося фінансувати не тільки більшу частину нового будівництва, а й реконструкцію кількох діючих та добудову незавершених об'єктів «Одесатуриста». Французи мають намір працювати на будівельних майданчиках разом із радянськими спеціалістами та робітниками, що немаловажно з огляду на очікуване в регіоні безробіття.

Укладаючи угоду, партнери «Одесмару» домовилися, що грошовий внесок СЕПІ у здійснення проекту становитиме 82 відсотки, решта — за одеситами. Місто отримуватиме кошти у валюті за надану в оренду землю, а також свій процент від функціонування всієї туристської інфраструктури спільного підприємства відповідно до внесених капіталів.

Угода з далекою перспективою зовсім не означає, що «золоте яєчко» треба чекати цілих 30 років, до того ж — тільки від туризму. Про добудову і реконструкцію існуючих туристських об'єктів, що почнеться найближчим часом, уже йшлося. А ще партнери впевнені, що «Одесмар» — не єдина сфера докладання спільних зусиль СЕПІ та Одеси. Обговорюються, зокрема, варіанти співробітництва в сфері медицини, утворення підприємств харчової промисловості, реставрації історичної зони причорноморського міста, що невдовзі справлятиме своє 200-річчя. Такий підхід цілком вписується в модель майбутньої вільної економічної зони, що її прагнуть відродити за нових історичних умов одесити. Нагадаємо: ще в минулому столітті саме завдяки «порто-франко», яке проіснувало в Одесі кілька десятиліть, місто настільки активно розвивалось, що справило неабиякий позитивний вплив на входження всієї країни в міжнародні торговельно-економічні відносини. Може, те ж саме відбудеться й нині?

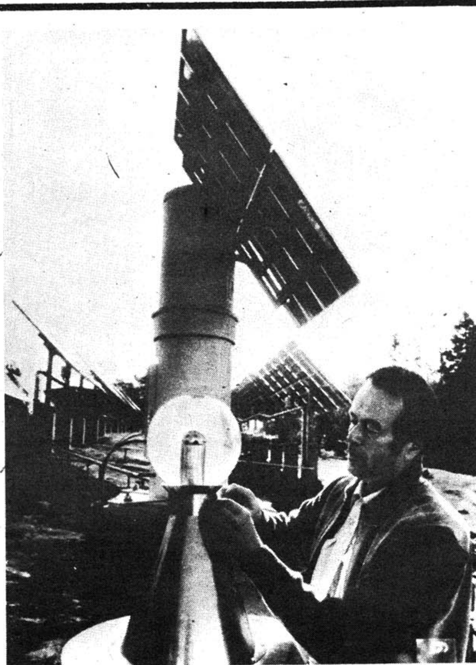
У всякому разі, Андре Конгсом, коли зайшла мова про вільну економічну зону, таку роль Одеси не виключає. А згадавши про герцога Рішельє, який був одним із фундаторів Одеси та введення в ній «порто-франко», мовив:

— Невже не зуміємо використати отой багатющий досвід ділового спілкування наших предків? Упевнений, що зуміємо. Повірте, це не легковажне судження сторонньої людини. Якщо на те пішло, то я й сам готовий, як тільки «Одесмар» набере сили, переселитися сюди, на берег Чорного моря. Не жартую. Чому б справді не мати тут власного будинку, щоб мешкати в ньому разом зі своєю дружиною, онуками?

Якщо вже такий заповзятий бізнесмен та прагматик мріє про ельдорадо в Одесі, про свій власний куточок у ньому, то, можливо, й справді спільні зусилля дадуть отое все, що задумано партнерами по «Одесмару» і зафіксовано в укладеній ними угоді.

Георгій ВОРОТЮК, Юхим ШВАРЦМАН.
Одеса.

Погляд

І СОНЦЕ ПРАЦЮЄ НА МАЙБУТНЄ

Фінни — народ ретельний і дбайливий. І навіть за побутовими дрібницями вони бачать великі загальні проблеми.

Так, наприклад, вони ніколи не миють брудний посуд під струменем, а лише у двох раковинах, де в одній — вода з миючими засобами, а в другій — чиста. Тому й «вибіжить» її менше, хоча, здавалося б, у країні «тисячі озер» води має бути вдосталь. Але якщо кожний потихеньку черпатиме з них, то що ж тоді залишиться майбутнім поколінням? І нащо будувати забруднюючі навколишнє середовище АЕС чи теплові електростанції, якщо і на Півночі можна використовувати енергію сонця? І зберігати природу в багатьох місцях незайманою. Зберігати для дітей та онуків.

Фото ТАРС.

Інформ-шоу

У 2000 РОЦІ — БЕЗПЛАТНО!

Ще не відбулася чергова Олімпіада в Барселоні, а жителі ФРН уже починають боротьбу за право на проведення зустрічі найсильніших атлетів світу 2000 року у своїй старій-новій столиці Берліні. Сенсаційною можна назвати ідею спортивних діячів Німеччини зробити відвідання змагань під час Олімпіади безплатним, а втрату близько 120 мільйонів марок від продажу квитків відшкодувати якимось іншим способом.

А загалом спортивні та ділові кола запевняють населення, що під час підготовки до Олімпіади (якщо, звичайно, вона проходитиме у ФРН) всі будівельні та інші заходи здійснюватимуться без особливого поспіху, з урахуванням інтересів громадян. Та й перенесення столиці до Берліна сприятиме кращій координації та інтегруванню дій, пов'язаних з удосконаленням муніципальної та олімпійської інфраструктур міста на Шпреє. І хоча рішення про майбутню столицю Олімпіади буде прийнято лише у 1993 році, готуватися до презентації «кандидата» треба починати вже сьогодні.

ТРИ ВИСОТИ ДЛЯ МОЛОДИХ ЯПОНЦІВ

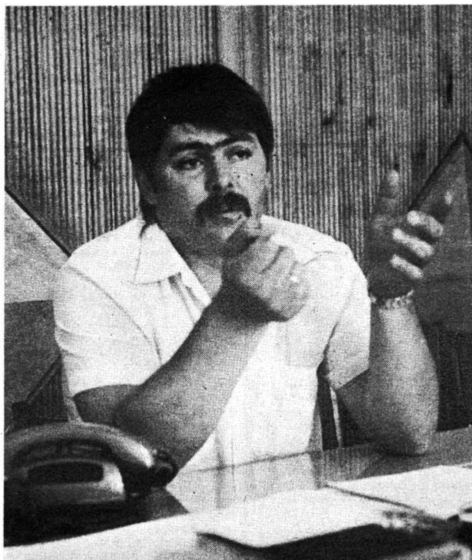
Дивно, але більшість японців віком «за тридцять» відчувають труднощі з підшуканням супутниці життя. 77 відсотків двадцятирічних та 8 відсотків тридцятирічних японців на запитання, чи легко їм одружитися, відповіли «дуже важко», або «досить важко».

Співробітники одного з центрів соціологічних досліджень, які проводили таке опитування, вважають, що молоді жінки не поспішають укладати шлюб через те, що нині мають набагато більше, ніж раніше, можливостей одержати освіту до професію. Та й їхні вимоги до майбутніх чоловіків значно зросли, про що свідчить, наприклад, популярне серед японок прислів'я, зміст якого в тому, що супутник має бути «на висоті» в трьох відношеннях: здоров'я, освіти, зарплати.

ЧИ ПЛАЧЕ СВЯТА РОЗА?

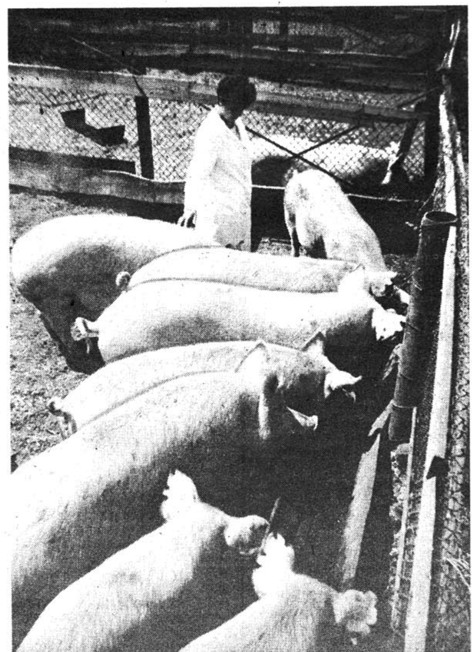
Недавно невеличке містечко Лоувейра стало місцем паломництва десятків тисяч бразильців, які приїжджають сюди, щоб побачити на власні очі плач Святої Рози, чия скульптура знаходиться у місцевій церкві.

Зацікавило це явище і вчених одного з університетів. Але коли вони проаналізували хімічний склад «сльози», то він виявився таким же, як у воді з колодязя неподалік від церкви. Далі науковці встановили поруч зі статуєю гідрометри, термометр і барометри, міркуючи так: Діва може поглинати вологу з повітря і потім виділяти її у вигляді крапель. Але прилади нічого особливого не зафіксували. Коли Святу Розу почали 24 години на добу знімати відеокамерами, то вона «плакати» перестала. Тоді винахідники помістили Діву під скляний ковпак і поставили перед нею жбан, який через певний час виявився повним. Але вчені помітили, що ковпак зсували, і зробили висновок: «Інсценіровка!». Цікаво, що їх думку підтримали деякі найвищі ієрархи бразильської церкви. Проте приходський священик з таким висновком не згоден.

МІЛЬЙОН БЕЗ КРИМІНАЛУ

У таке важко повірити, бо у нас важко відрізнити тіньову економіку від звичної, «відмиті» гроші від «немитих». Сьогодні ми продовжимо розповідь (дивись початок у «ГУ» за перше серпня) про держплемзавод-мільйонер «Сиваський» з Херсонської області. Його директор Микола Ніколенко — із керівників нової генерації. Ключ до теперішніх успіхів господарства в усвідомленні ним, :. потім і його помічниками істини — держава не соцзабез. Звідси і будівництвс ковбасного, комбікормового, асфальтового цехів. І ще: вся інвалюта, виручена від продажу соняшнику, зерна пішла не на придбання «Мерседесів» керівництву чи то західного ширвжитку. Вона вкладена в житло, дороги, будинки культури. Для довідки: «Всі доярки п'ятитисячниці району — із держплемзаводу «Сиваський». Середня торішня зарплата становила майже 500 карбованців. Більше мільйона пішло на премії».

У Привільному вчать і самі вчаться заробляти й вигідно вкладати гроші. Так, господарствам району «Сиваський» надав півтора мільйона карбованців комерційного кредиту.

— Опрацювати до дрібниць систему заробітку грошей я вважаю найголовнішим для нас, — розповідає Микола Ніколенко. — Можна й за нинішніх умов підняти колгоспи і радгоспи із злиднів, створити людям достойні умови для життя.

А ще два роки тому «Сиваський» був на грані банкрутства! І молодий директор, економіст за фахом, разом із своєю командою «прорубали вікно» у достаток. Уже торік тут отримали без усякого криміналу сім з половиною мільйонів карбованців чистого прибутку. Але навіть такому киту за теперішніх умов вижити важко.

«Пріоритет селу, — розмірковує директор, — чергова мильна бульбашка. І якщо не буде змін у цінах, постачанні, зрештою, у самому ставленні до українського села, то через два-три роки на нас чекає криза. А поки що у парламентаріїв, уряду України, всіх нас ще є час змінити ситуацію на краще».

Юрій НЕСТЕРЯК.

На знімках: директор держплемзаводу «Сиваський» Микола Ніколенко;

підсобне господарство подружжя Михайла та Галини Силюкових;

учень ПТУ-27 Віктор Черкашин і восьмикласник Володя Саєнко на току.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Володимир ЗДОРОВЕГА

ОСТАННЯ СВІЧКА,

або ЧОМУ ПРИДУШЕННЯ ЛИШ ЗАЖЕВРІЛОЇ СВОБОДИ СЛОВА МОЖЕ ПРИЗВЕСТИ ДО ПОВНОГО КРАХУ ВІДРОДЖЕННЯ

Володимир ЗДОРОВЕГА — декан факультету журналістики Львівського держуніверситету імені І. Франка, доктор філологічних наук, професор.

Автор багатьох праць з теорії і практики преси, зокрема, досліджень сучасної публіцистики. Почасти виступає на сторінках газет і журналів як публіцист.

ЗАЗДАЛЕГІДЬ вибачаюся перед читачем, бо хотів би привернути його увагу до питань, які вже порушувалися на сторінках «Голосу України» у публікаціях Олександра Мороза «Про деякі зауваження з приводу становлення газети Верховної Ради» (16 лютого 1991 р.) та Івана Валька «Скільки ж свободи відпустити свободі «Голосу України»? (27 лютого 1991 р.). Останній автор досить переконливо заперечив тези виступу О. Мороза. Я вдячний своєму колезі за те, що він нагадав читачам газети відомі вже студентам І курсу журфаку університету думки К. Маркса про свободу слова. Вони справді промовисті і зухвалі навіть на нинішні часи.

Готовий пробачити своєму попереднику по дискусії те, що він вирішив цитувати К. Маркса російською мовою, ніби не існує українського перекладу, і те, що ходовий на початку 50-х років лозунг «Нам Гоголі і Щедріни потрібні», вперше сформульований у редакційній статті «Правды» в 1951 році, він приписав М. Хрущову. Але не можна погодитися з головним пафосом статті, суть якого зводиться до того, нібито марксисти завжди виступали за свободу слова, проти цензури. Слушно вважаючи нав'язування власної позиції своєрідним видом цензури, автор з пафосом заявляє: «Хто не згоден з цим, тоді він не марксист на ділі, а тільки на словах, що було впродовж нашої історії на багатьох крутозламах і відомо, до чого привело».

НАРЕШТІ, ТРЕТЯ ЗАГРОЗА СВОБОДІ СЛОВА — У НАС САМИХ, У НАШИХ ДУШАХ, У НАШИХ АЗІАТСЬКИХ ТРАДИЦІЯХ. НЕВИСОКА ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА, ДИВОВИЖНА ЗАПОЛІТИЗОВАНІСТЬ, НЕВИСОКИЙ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РІВЕНЬ, НЕТЕРПИМІСТЬ ДО АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ДУМКИ, НЕВМІННЯ АРГУМЕНТУВАТИ, СПЕРЕЧАТИСЯ, ПОВАЖАТИ ОПОНЕНТА — ЛИШЕ ДЕЯКІ ПРИРОДЖЕНІ, ТАК БИ МОВИТИ, ВАДИ ЖУРНАЛІСТІВ, ВИКЛИКАНІ ТОТАЛІТАРИЗМОМ.

До чого це привело, справді, відомо, а ось чому так сталося? Каюсь, довгі роки мені теж здавалося, що варварське придушення свободи думки і слова — тільки й усього, що відступ від єдиновірних марксистських постулатів. Я навіть пробував доводити, що правдивість важливіша від партійності, і теж знаходив відповідні цитати як з К. Маркса, В. Леніна, так і з М. Хрущова чи М. Горбачова.

Та реальність жорстокіша. Щедро цитовані І. Вальком думки К. Маркса були висловлені ним тоді, коли він ще не був... марксистом, тобто стояв на загальнодемократичних позиціях і з цих позицій саркастично знущався над прусською цензурою. Але згодом, створивши власну доктрину, розвинувши теорію диктатури пролетаріату, він, як і його соратник Ф. Енгельс, стали говорити не про свободу, а про «принципове соціалістичне спрямування газет», про відстоювання ними «принципів партії», про недопустимість проповіді «буржуазних поглядів». Правда, вони не встановлювали, не могли встановити тоді цензури. Правда, незадовго до смерті Ф. Енгельс радив своїм запопадливим колегам — редакторам комуністичних газет — не утискати тих, хто має іншу думку. Він навіть категорично заявляв в одному з листів, що ніхто, жодний партійний редактор не примусить його відмовитися від власної думки. І міг, до речі, дозволити собі таку розкіш.

Немало п'янких слів про свободу слова ви знайдете у В. І. Леніна. Але, як і у всьому, тут важать не декларації, а логіка речей. Спрогнозована, хай у загальних рисах, і реалізована Леніним у наших азіатських умовах тоталітарна держава не могла, через об'єктивні причини, дозволити розвитку вільної думки. І це з дивовижною точністю передбачив І. Франко. У виданій в Коломиї ще у 1903 році праці «Що таке поступ?» він, як відомо, застерігав, що сконструйована марксистами загальнонародна держава лягла б страшним тягарем на індивіда: «Власна воля і власна думка кожного чоловіка мусила б щезнути, знидіти, бо ану ж держава признає її шкідливою, непотрібною. Виховання, маючи на меті виховувати не свобідних людей, але лише пожиточних членів держави, зробилось би мертвою духовною муштрою, казенною. Люди виростали б і жили би в такій залежності, під таким доглядом держави, про який тепер у найабсолютніших політичних державах нема й мови. Народна держава сталась би величезною народною тюрмою...».

На нашій багатостраждальній землі сталося саме так. Але нас цікавить у даному разі не суть самої держави, а застосовувані нею способи придушення вільної думки. Бо під їх пресом живемо й понині, не позбувшись рабської психології, отого «підпорядкування меншості більшості». І теоретично це закріпив ніхто інший, як саме В. І. Ленін. Бо ще у 1905 році, задовго до проголошення у 1917 році Декрету про пресу, згідно з яким, а також наступними документами, заборонялись усі газети, крім більшовицьких, він у відомій статті «Партійна організація і партійна література» утвердив жорстке підпорядкування преси партійній організації. На його думку, партійна преса повинна стати частиною загальнопартійної справи, «коліщатком і гвинтиком» одного-єдиного соціал-демократичного механізму».

Не хотів би спрощувати досить складного питання, бо співвідношення між журналістикою, взагалі літературою і суспільством ніколи не було і не буде однозначним. Той же І. Франко, наприклад, вважав, що літератури, яка б стояла над класами, над партіями, не було і нема. І у В. І. Леніна, особливо у ранньому періоді його літературної праці, є ряд тонких спостережень про соціальну зумовленість філософської, публіцистичної, літературної творчості. Не про це зараз мова, а про трактування слова як лише інструменту влади, про дивовижну нетерпимість до всього, що не вкладається у рамки політичної, як ми сьогодні переконались, хибної політичної доктрини. Бо організаційне підпорядкування партійної літератури одній партії неминуче було витлумачене як сліпе підпорядкування і безмовна слухняність не тільки засобів масової інформації, але й усієї літератури, мистецтва, аж до музики включно, партійно-адміністративному апаратові.

Ідеться про щось більше, ніж командування творчим процесом, що само собою вже є нестерпним, а про знецінення, приниження, творчої особистості. За Леніним, членові партії дозволялася лише критика якихось частковостей, а не самої доктрини. Хто на це наважувався, залишався поза партією. «У цьому рішенні — фанатизм людей, які не допускають думки, що їх переконання можуть бути облудними. Звідси один крок до заяви халіфа Омара: «Книги, які містять те ж, що і Коран, зайві, ті ж, які містять інше, — шкідливі». Слова ці належать відомому російському письменникові Валерію Брюсову, який негайно відгукнувся на ленінську статтю полемічним виступом «Свобода слова», приховуваним буквально до останнього часу навіть від спеціалістів.

Тотальний обман — явище багатогранне. Його висхідна точка служіння не істині, а відстоювання певних групових інтересів. Класових, кастових, партійних, адміністративно - бюрократичних, яких завгодно, в тому числі організацій, які вважають себе демократичними. Говорити про це доводиться не тільки як про тенденцію днів минулих. Бо й у наші дні з трибуни останнього з'їзду Компартії України її лідер С. І. Гуренко намагається довести, що, скажімо, деякі молодіжні засоби масової інформації виступають каталізаторами руйнівних процесів. Він закликає дати «принципову оцінку» членам партії, які очолюють редакції. На його думку, «партійні засоби масової інформації мають працювати на партію, а не послаблювати її позиції». У спеціальній резолюції з'їзду, як і слід було чекати, підтверджується «принципова правильність ленінської концепції комуністичної преси як невід'ємної складової частини загальнонародної справи, ефективної ідейної зброї партії у політичній боротьбі».

Звідси один крок до відомої доповідної записки ідеологічного відділу ЦК КПУ, в якій пропонується відлучити непокірні молодіжки від друкарської бази, а редакторів притягнути до відповідальності. Отже, як дотепно висловилась «Комсомольская правда», «чутки про свободу слова сильно перебільшені».

Складовою частиною тотального обману є замовчування фактів. Сьогодні, в умовах існування багатоликої преси, доступу до зарубіжних засобів масової інформації, це робити досить важко. І все ж заборона на факт продовжує існувати. Особливо на телебаченні, українському в тому числі. І збережеться вона доти, доки існуватиме монополізм на аудіовізуальні засоби комунікації. А він все ще непорушний.

Замовчування фактів, їх підтасовка, перекручення— найбільший гріх тоталітарної журналістики. І як це не парадоксально, у кінцевому результаті найбільшої шкоди від цих заборон зазнає сама система, яка їх (ці заборони) породила. Задумуючи тотальний обман, інформаційний вакуум для своїх громадян, правителі самі потрапляють у хитро поставлену пастку самообману, постійного дефіциту інформації.

І тут хотілося б наголосити на ємкості самого поняття інформації, не зводячи її до політичної і навіть журналістської інформації, хоч остання була і залишиться важливою частиною того, що вчені називають «інформаційною революцією». Як видно з преси, у США щойно побачила світ книга відомого і у нас футуролога Алвіна Тоффлера, присвячена саме цій проблемі. Судячи з перших відгуків, знаменитий соціолог вважає, що на виробництві інформація може заміновати ресурси. Він говорить про немислимі і для нас поки що недоступні цикли творення і споживання матеріальних благ під постійним щосекундним інформаційним контролем, з допомогою супутникових зв'язків, про небачені до цього темпи розвитку. Вчений-футуролог прогнозує небезпечний і дедалі зростаючий відрив «швидких» економік від «повільних», пропонуючи серйозно задуматись над особливою новою роллю знань у виробництві матеріальних благ і всіх інших видах людської діяльності. На його думку, комп'ютеризація з використанням передових світових досягнень, розвиток сучасних систем зв'язку і ліквідація інформаційної ізоляції від інших країн світу — необхідні елементи курсу, спрямованого на те, щоб не відстати від швидкого розвитку глобальної економіки.

Ми відстали, відстали безнадійно насамперед унаслідок інформаційної ізоляції від світу. Журналістика, зведена тільки у ранг колективного пропагандиста, агітатора і організатора, ніколи не турбувалася, щоб чесно інформувати нашу людину про те, що діється у світі. Ми відстали тому, що оголосили з тих же ідеологічних міркувань кібернетику ідеалістичною наукою, яка захищає нібито наскрізь прогниле буржуазне суспільство. І сьогодні — у сфері інформатики ми відстали.

Я ж хочу запевнити читача, що свобода слова, гласність, як ми звикли говорити, — це, по-перше, єдине відчутне і реальне завоювання кількох років перебудови, по-друге, це остання свічка, погасивши яку, ми знову опинимось у темряві і невіданні. Це буде кінець усьому новому і обнадійливому у житті, що так важко пробивається крізь кригу абсолютизму, догм і шаблонів. І тому захист уже здобутої, хай і урізаної, свободи слова — справа не Президента, не лідерів тих чи інших партій, а всієї громадськості, незалежно від її політичних симпатій і антипатій. Людина мусить мати гарантоване всіма міжнародними юридичними документами право на правду. І сама вона повинна це право захищати всіма доступними цивілізованими засобами.

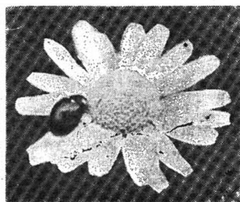
Згадую, яку стурбованість викликало зазіхання на свободу слова у делегатів останнього з'їзду журналістів СРСР. Від імені групи українських делегатів я намагався запропонувати з'їздові проект спеціального звернення до громадськості про неприпустимість придушення у будь-якій формі вже завойованої гласності. Пробитись із текстом звернення було неможливо. Натомість президією з'їзду було запропоноване і прийняте звернення до Президента з проханням не утискати свободи слова.

А тим часом на свободу слова чатують, щонайменше, три реальні небезпеки. І перша з них — це прямі за-

(Закінчення на 13-й стор.)

МИСЛИВЕЦЬ НА ВОВКІВ

ПРО НЬОГО І РАНІШЕ ЧУВ У КАРПАТАХ, А ЗУСТРІВСЯ ТІЛЬКИ НЕДАВНО...

Якщо піднятися на круту гору Винницю і подивитися з неї прямо на південь, то перед очима, ніби з вертольота, відкриється в долині велике й красиве село Лисичеве. А біля того місця, де зливаються три гірські потоки, спостережлива людина помітить серед зелені білий будинок. Ото саме в ньому і живе з дружиною та трьома дітьми єгер Довжанського лісокомбінату Федір Мателега — саме той чоловік, який «уміє ловити капканами вовків, ніби мишей». За кілька останніх років цей мисливець знешкодив чотирнадцять лісових розбійників. Таким похвалитися не може в Карпатах жоден слідопит.

Після знайомства і нетривалої розмовної «розвідки» запитую:

— Цікаво, Федоре, а чому ти почав полювати саме на вовків? І не з рушницею, а з допомогою капканів?

— На це запитання відповісти водночас і легко, і важко. Але якщо коротко, то суть ось у чому. У Карпатах вовки знищують дуже багато не тільки диких тварин, а й свійських — корів, телят, коней, овець, поросят. Саме тому на цього хижака дозволяється полювати цілий рік. Але знищити бодай одного вовка з рушниці і навіть з допомогою собак надзвичайно важко, бо це дуже обережний хижак. Так-от, доки був живий лісник і мисливець Федір Федорович Сньозик (він мешкав неподалік нашого села в урочищі Багаріка), то вовки в наших краях особливої шкоди не завдавали, бо він знищував їх капканами. А коли той мисливець помер, то сіроманці геть знахабніли — у декого почали хапати поросят прямо з подвір'я. Тоді в мене і з'явилася думка спробувати свої сили...

— І з чого довелося починати?

— З капканів. Ті, що випускають наші заводи, для полювання на вовків не годяться — тріскаються пружини на морозі. А тому почав діставати старі капкани. Деякі переробляв по своїх кресленнях у кузні.

— А з чого починається полювання на вовка?

— З того сигналу, який він подає. А сигнал — це та жертва, яка трапилася лісовим розбійникам: олень, косуля, дикий кабан чи якась домашня тварина. Біля того місця, де вовки розірвали свою жертву, я й ставлю капкани, бо вони обов'язково повертаються.

— І, мабуть, кладеш біля капканів якусь принаду?

— Ні! По-перше, у вовка чудова пам'ять і він ніколи не піде в капкан, де людина поклала, скажімо, м'ясо. По-друге, якщо принада лежить у капкані, то його обов'язково розсторожать або собаки, або дрібні лісові звірі. Фокус весь у тому, що голі й замасковані капкани треба поставити неподалік розірваного оленя саме там, де йтиме вовк. Звір має стати лапою прямо в капкан. А для цього треба вгадати: звідки і як вовк повертатиметься вночі до своєї знищеної жертви.

— Цікаво, Федоре, а капкан прив'язується до дерева?

— Ні! Якщо капкан буде прив'язаний, то вовк, потрапивши в нього, з переляку може відірвати лапу. Щоб цього не сталося, капкан не прикріплюється. Але в нього на ланцюгу є так званий якір — він обов'язково зачепиться або за дерево, або за камінь. Принаймні далеко вовк не втече. Важливі й такі деталі. Свої капкани я ставлю пізно ввечері і перевіряю їх дуже рано. Якщо ж поставити вдень, то сніг, який підтане на сонці, вночі підмерзне і заклинить пружини. Щоб перехитрити вовків, по можливості ставлю капкани стоячи у воді: так не залишаються не тільки мої сліди, а й запах. Перші два впольовані вовки для мене найпам'ятніші. За них я крім премії одержав ще й ось цей подарунок.

Мій співрозмовник зняв з руки годинник «Слава» і подав його мені. І я прочитав вигравірувані на металі слова: «Мателезі Федору Федоровичу від радгоспу «Зоря комунізму» за знищення двох вовків».

— А небезпечні ситуації траплялися?

— Та всяк буває. Мені особисто найважче дався одинадцятий вовк, точніше — вовчиця. Тоді я поставив капкани біля урочища Репинна. Коли прийшов вранці їх перевіряти, то з'ясувалося, що якір обірвався і вовчиця пішла в гори з капканом на нозі. Я пішов по її слідах. Наст на снігу був тонким і провалювався під моїми ногами. А потім почався сильний сніг. Видимість різко впала. В густих хащах переслідувати хижака стало небезпечно, але я не зупинявся. І коли вовчі сліди почали зникати під снігом, я побачив на протилежному боці урвища звіра з капканом на нозі. Вистрілив картеччю — і вовчиця впала. А коли підійшов до неї, то виявилося, що вона була тільки поранена. Ніколи не забуду ні її злих зелених очей, ні вишкірених білих зубів. Добре, що моя рушниця була готова до пострілу...

— З чотирнадцяти звірів, що ти вполював, яких більше потрапило в капкани?

— Вовчиць. Вони, як правило, йдуть першими, а тому й потрапляють частіше в капкани...

Після того, як Федір показав мені свої капкани, я попросив його продемонструвати їх у роботі. Пішли до лісу, він знайшов звірину стежку і попросив мене відвернутися. Пройшло секунд п'ятнадцять, і Федір сказав: «Повертайтесь до стежки обличчям, але не рухайтеся»... Потім вирубав з ліщини товсту палицю, дав її мені в руки і запропонував: «Шукайте капкан. Але обов'язково стійте на місці». Я уважно оглянув місцину — кожний камінець лежав точнісінько так, як і раніше. Потім я почав обережно обмацувати землю своєю палицею. І коли вже подумав, що мисливець пожартував, біля моїх ніг раптом клацнув капкан — і дві металеві дуги, як дві щелепи страшного крокодила, вдарили по горішині так сильно, що аж кора полетіла. А між металевими «зубами» забіліла деревина, ніби кістка під шкірою.

— Скажи, Федоре, тільки чесно: яке у тебе відчуття на душі, коли ти стріляєш вовка, який потрапив у капкан?

— Не думайте, що тільки радість від перемоги. Коли стріляв у свого чотирнадцятого вовка, то чомусь подумав про людей. Знищуючи природу, ми стаємо схожими на оту вовчицю з капканом на нозі, яку я переслідував по снігу...

Микола ХРІЄНКО.

Лисичеве
Іршавського району
на Закарпатті.

На знімку: Федір Мателега зі своїм сином Федором.

Фото автора.

СМІТТЯ В ХАТУ

Досить ступити крок від мого улюбленого житлового масиву Перемога, піднятися Яснополянською вулицею стародавньої Лоц-кам'янки в поле, щоб відразу наткнутися на вивалені з автомашин купи сміття з міських овочевих і продуктових магазинів, з дворів забудовників, приватників тощо.

Це вже не кажучи про звалища відходів багатьох і багатьох підприємств, які також де попало, де «зручніше», обліпили околиці міста, навіть спотворили «пустирі» в ньому.

Ми всі сьогодні, по суті, чужі-чужаки своїй землі, якщо забруднюємо її довкіл покидьками.

Виріс я в сім'ї робітника-залізничника, і пам'ятаю з дитинства, як колись ретельно доглядали-прибирали ремонтники колії і смуги відчуження — оті «відрізи» та посадки, що по обидва боки вздовж залізниці. Я ще тоді дивувався, з якої речі називають їх зонами відчуження? І слово незвичайне, прикре, і невтямки було... А недавно прочитав нотатки відомого нині публіциста Івана Васильєва про його подорож зі Пскова до Ленінграда: «Поїзд іде повільно... хочеш-не хочеш, а мусиш дивитися у вікно. Сім годин поспіль я бачу захаращену, спаскуджену, наче безкінечний смітник, смугу відчуження. Валяються чорні, просмолені старі стовпи, стримлять металеві прути, кинуто під відкоси бетонні шпали, які відслужили вік... Земля у смузі відчуження стала місцем для звалищ, і навіть плодюче пагіння чагарників не встигає ховати сліди паскудства...».

А проїдьте залізницею з Дніпропетровська до Києва чи на Донбас, звідки завгодно й куди завгодно, побачите таке ж, якщо не гірше. І я згоден з Іваном Васильєвим, що ця смуга відчуження набула нині не тільки землевпорядкувального, а й морального аспекту. Додам від себе: і сягнула небезпечних меж, розповзлася повсюди. Безкінечний смітник навкруги. Ми й не завважили, навпаки, змирилися, що живемо в ньому — дійсно по самісінькі вуха. Тому мову веду я лише «зовні» про елементарне засмічення землі — насправді про засмічення нашої совісті. Бо це справді так, зв'язок тут безсумнівний.

Якось у Павлоградському районі голова колгоспу «Світанок» Микола Панковиченко запросив мене на незвичайну «екскурсію». За лісосмугою, на добрячому шматку поля, було нагорнуто справжнісінький... «терикон». Виднілися і сліди бульдозера, який його нагорнув. Звідки стільки породи в степу? І чому вона розкидана і там і тут, попід посадкою і прямо на ниві?

— Будувати щось намислили? — «здогадуюсь», повертаючись до голови колгоспу.

— Жартуєте? — вибухнув гнівом Микола Іванович. — У печінках мені вже ця порода сидить! І якби одне поле зіпсоване, а то ж з десяток. Поїхали, покажу...

Поїхали ми далі і справді побачили безліч куп чорної породи. На випасах, обабіч шляхів, на полях, під посадками. Яке їх походження? На диво просте: на землях «Світанку» розташована вуглезбагачувальна фабрика Західного Донбасу. Її відходи великоваговими автомобілями транспортують звідси за сім і більше кілометрів. Та «винахідливі» водії, щоб скоротити пробіг і зробити за зміну кілька «зайвих» ходок...

— Половина угідь, — розповів Микола Панковиченко, — засмічена по-варварськи. Згорнемо — через місяць-два те саме... Яку совість треба мати, щоб так глумитися над землею?

То звідкіля ж у нас з вами така зневага до природи? Думаю, справа в психології, яку виховала тривала безрозсудна злочинна й споживацька наша з вами «практика». Ми чи не перше на цій планеті покоління, яке живе, наче останнє. Яке не турбується навіть про себе, про своє здоров'я й самопочуття. Візьміть усі до одної екологічні біди — хіба вони не від того, що ми звикли жити в бруді?

На Криворіжжі десятиліттями нагортають шламосховища, по суті, точнісінько за тим же «принципом», що й водії в Західному Донбасі, але «продумано». І перетворили цей край в безкінечні звалища, де, як подейкують місцеві «дотепники», пора знімати фантастичні фільми, в яких події розгортаються на спустошених, потрощених, перенівечених планетах. Коли я вперше потрапив на шламовідстійники, що мертвою пустелею оточили Кривий Ріг, слово честі, подумав: якщо й настане кінець світу, то тільки з нашої вини. Нині знаю набагато більше гіркої правди: скільки на території області всілякого бруду «поховано» в «могильники», страх проймає. Адже могила вже навкруги.

Як же це сталося?

Є в Дніпропетровську інститут «Укрдіпромез» — він проектує металургійні заводи. Мало хто відає, що в нього — світова слава. Я зустрічав чимало своїх земляків, яким доводилося працювати в різних країнах на металургійних підприємствах, побудованих за проектами дніпропетровців. Там у доменні цехи заходять у білих сорочках, не боячись забруднити комірці. А ось для себе будуємо ми страховиська, а не заводи — кіптява від них вкриває все довкола. Або таке: чи зважиться тепер хтось у світі купити наш хліб, наші овочі, інші продукти? Навряд. Приїздили недавно в Дніпропетровськ іноземці, аби заснувати спільне виробництво овочів, взяли проби грунтів і... втекли геть. Ні, сказали, з цієї землі годувати людей не можна. Це з наших прославлених чорноземів... Куди це далі?

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Дніпропетровськ.

ОСНОВА ТРАДИЦІЇ СИ
В ДЖЕРЕ

Дискусія навколо національної символіки України протягом останніх двох років донесла до масового читача велику кількість маловідомої інформації про традиції використання нашим народом гербів, прапорів, гімну. Чимало нового для себе змогли дізнатися читачі «Голосу України» і з матеріалу кандидата історичних наук Василя Ткаченка «Національна символіка в контексті історії України» (№ 107, № 108, № 110). В цій публікації, як і в попередніх своїх, автор, підкреслюючи своє кредо — «відстоювати наукові принципи в аналізі проблеми символіки», оглядає значну кількість історичної літератури, на основі чого робить висновки про державну кольористику окремих періодів нашої минувшини. І вона, як з'ясовується, і в Київській Русі, і пізніше — червона.

Що ж, це справа кожного історика мати свою думку щодо будь-якої історичної події, будь-якого явища. Але коли йдеться про таку гостру сьогодні проблему, як національна символіка, то не можна обмежуватися, на мій погляд, лише переказом чужих досліджень. Треба вивчати і джерела, котрі збереглися і на письмі, і в пам'ятках архітектури, живопису, усної народної творчості. І такий комплексний підхід до аналізу традицій української національної символіки в кінцевому підсумку не узгоджується з тими висновками, які запропонував Василь Ткаченко.

КОЛИ ІДЕТЬСЯ ПРО ТАКУ ПРОБЛЕМУ, ЯК НАЦІОНАЛЬНА СИМВОЛІКА, НЕ МОЖНА ОБМЕЖУВАТИСЯ ПЕРЕКАЗОМ ЧУЖИХ ДОСЛІДЖЕНЬ — ТРЕБА ВИВЧАТИ ДЖЕРЕЛА, КОТРІ ЗБЕРЕГЛИСЯ.

Скажімо, державні барви Київської Русі. Як уже було сказано вище, Василь Ткаченко вважає їх тільки червоними, посилаючись на статтю зарубіжного вченого Романа Климкевича в «Енциклопедії Українознавства», надрукованій за океаном (на неї, до речі, останнім часом дуже багато почали посилатися радянські історики, хоч ще вчора дружно і нищівно не просто критикували, а лаяли). Роман Климкевич, необхідно зазначити, науковець авторитетний. Проте в цій ситуації мусимо поставити запитання, яке напрошується, як кажуть, саме по собі: а якими джерелами користувався він сам, дійшовши такого висновку? Як свідчить «Енциклопедія Українознавства», в першу чергу твором давньоруської літератури «Слово про Ігорів похід».

Справді, в тексті цього літопису є згадка про червону корогву. Та чи можемо ми віднести її до всієї Київської держави? Цілком очевидно, що ні, бо на час походу новгород-сіверського князя Ігоря Святославича, який відбувся 1185 року, такої єдиної держави вже не існувало — давно доведено авторитетними істориками: Київська Русь припинила своє існування через кілька років після смерті Володимира Мономаха, вважається, в 1132 році. Тому, на наш погляд, згадувана червона корогва в «Слові про Ігорів похід» могла належати новгород-сіверському князю, тобто була регіональним прапором, але в даному разі ніяк не могла представляти всі руські землі.

Критикуючи тих істориків, які мають протилежний йому погляд щодо прапора Київської Русі, Василь Ткаченко наводить, на його думку, незаперечний доказ: 147 з 168 руських стягів, які зображені на мініатюрах Кенігсберзького, або Радзивіллівського, літопису,— червоні. На жаль, в цьому разі не наводиться джерело, де зроблені такі підрахунки, оскільки наше уважне вивчення дає дещо інші результати. Так-от: усього стягів на кольорових композиціях цього літопису — 213: 190 — червоних, 7 — жовтих, 7 — білих, 2 — коричневі, по 1 — синьому та зеленому.

Як бачимо, перевага червоних стягів — абсолютна. Однак це не дає підстав для остаточного вирішення проблеми на користь червоного державного прапора Київської Русі. Чому? Передусім тому, що бачимо не корогву, а невеликі бойові стяги. Підкреслюю: тільки бойові стяги, які супроводжують виключно військові операції. По-друге, є ще одна обставина, яка не підкріплює тезу Василя Ткаченка, що стяги з мініатюр Кенігсберзького літопису виражають саме державні кольори Київської Русі. Це те, що кольорові композиції літопису засвідчують: червоним стягом як військовим широко користувалися й інші народи. Наприклад, на аркуші 75 бачимо такий у корсунців (територія нинішнього Севастополя, колишнє грецьке місто), на 85 і 98 — у печенігів, на 141 — у половців. Тобто червоний прапор у ті часи — загальновизнаний, можна сказати, інтернаціональний військовий символ.

Нові підтвердження цьому віднаходимо і на сторінках академічного видання «Древнерусская миниатюра» (1933). Тут бачимо саме з червоним знаменом прапороносця ординського хана під час битви на Куликовому полі 1380 року, а також филистимлян та ізраїльтян у війні між ними.

Ось чому автор цих рядків нині не сприймає концепцію про державний прапор Київської Русі як червоний, а схиляється до висновку дореволюційних російських істориків, які в 1910 році визнавали: «в числе древних русских (руських — **В. С.**) государственных цветов синий, голубой, лазоревый, оранжевый, желтый». Тільки їх бачимо на знаменитій фресці Софійського собору в Києві «Марія Оранта», що вважається початком нашої духовності, на мозаїці «Димитрій Селунський» із зруйнованого Михайлівського Золотоверхого собору в столиці України. Чому саме ці кольори облюбували найбільше в ті далекі часи предки нашого народу? Можливо, й справді ця традиція поєднання синього й жовтого йде ще із язичницьких часів: вона ввійшла і в християнську релігію, бо й сьогодні в православних храмах Вогонь і Вода, які виражаються саме жовтим і синім, — найбільші святощі.

У пісенних пам'ятках, що видані кілька років тому, зустрічаємо: синє море, синій камінь, синя хмара, синя мгла, синє озеро, синеє небо, золотий камінь, жовтії чаші, золотая кора.

Звичайно, вже з того часу зустрічаємо й такі відомі вирази, як чистеє поле, стадо сріблороге, тарілонька срібляна, ліс темний, сизий орел. Але звертає увагу те, що найбільш улюблений колір — жовтий:

А зібрала вна золоту росу.
Понесла вна її до ковальчиків,
До ковальчиків, до ремісників:
Ой, ковальчик, ой, ремісники,
Ой скуйте ж мені золотий вінок,
А з останочків — золотий пояс,
А з обрізочків — злотий перстенець.
Золотий вінок голову склонить,
Золотий пояс лідвоньки зломить,
Золотий перстенець пальчики світлить.

Подібне зустрічаємо і в «Слові про Ігорів похід»: поряд з червленим стягом, червленими щитами — золоті шоломи, синій Дон, золотий престол, золоте стремено.

Дослідивши значно ширший корпус пам'яток українського народу періоду Київської Русі, доцент Харківського університету Віктор Маринчак на Всеукраїнській науковій конференції з проблем національної символіки в червні 1991 року навів досить промовисті факти на користь того, що саме жовтосинє поєднання барв притаманне найбільшою мірою для нашого народу.

До цього можна додати, що в згаданому вже Кенігсберзькому літописі мечі і шаблі зображаються синім, а їхні рукоятки — жовтим кольором. Тобто тут дерево передається жовтою фарбою, а залізо — синьою.

Звертає увагу й те, що в літописному «Изборнику Святослава» 1073 року птахи, які служать своєрідними ключами до нових розділів, намальовані саме в жовто-блакитних барвах. Такими ж фарбами зображені й фігури святих. То, може, саме серйозне вивчення кольорових композицій у літописних пам'ятках, зразки усної народної творчості, традиції православної церкви, обряди дали підставу російським дослідникам назвати 1910 року синій і жовтий кольори серед державних у Київській Русі, спадкоємницею якої є передусім Україна.

Не можемо пристати на бік Василя Ткаченка і в тому разі, коли він заявляє, що в умовах існування окремих феодальних князівств вплив Галицько-Волинського князівства на перебіг подій на Наддніпрянщині «був обмежений до коротких епізодів 1254—1259 років». Справді, в цей період, коли вже на землі Південно-Західної Русі прийшла орда, великого впливу не було, а якщо згадати часи до монголо-татарської навали? Хіба в 1240 році, коли татари штурмували Київ, місто, як, по суті, вся Правобережна Україна, не належало до Галицько-Волинської держави? А хіба, починаючи з 1200 року, батько Данила Галицького не поширив свій вплив на Київське князівство? Це ж незаперечні історичні факти. Тому, якщо дискусію «спрямувати в наукове русло», то слід погодитися з тим, що в ті часи, принаймні коли Києвом володіли галицькі князі Романовичі, тут поширювалася і їхня символіка. І, мабуть, намісник Данила Галицького в Києві воєвода Дмитро оборонявся від татар під штандартами свого патрона, які були, як відомо, саме синьо-жовті.

Багато істориків, визнаючи за головні кольори Галицько-Волинського князівства синьо-жовті, чомусь не завжди акцентують увагу на тому, що це була держава українського народу, яка визнавалася Європою. Відомо, що 1253 року з благословіння римського папи Данило Галицький проголошується «королем Русі», на його голову покладають королівську корону. І ця українська держава існувала до середини XIV століття, коли скінчилася династія Романовичів і цим скористалися поляки, захопивши її землю. Тож якщо брати до уваги прапори українського народу, то в історії його державності цього періоду вони були саме синьо-жовтими.

Докладно зупиняється Василь Ткаченко на корогвах доби Великого князівства Литовського, до складу якого входили окремі українські землі з другої половини XIV століття. Але хоч литовські князі і не порушували прав українців щодо використання своєї мови, культури, навіть самі широко прилучалися до того, що залишилося у спадщину на землях колись могутньої Русі, проте Велике князівство Литовське від цього не стало власне державою українського народу, воно об'єднувало і литовців, і білорусів, і українців. Тому уточнення про те, що під час Грюнвальдської битви 1410 року «у війську великого князя Литви Вітовта всі хоругви (військова одиниця) стояли під червоними прапорами», не має ніякого відношення до тих загонів з українських земель, що разом з литовцями, поляками, чехами та іншими народами стали на битву з Тевтонським орденом.

Польський історик Ян Длугош, перераховуючи склад війська, зокрема зазначає: хоругва Львівської землі «мала на прапорі жовтого лева, що ніби дереться на скелю, на лазуровому полі», а хоругва Перемиської землі «мала на прапорі жовтого орла з двома головами, оберненими в різні боки, на лазуровому полі».

Слід зазначити, що на прапорах Подільської землі, що була представлена трьома хоругвами «з огляду на чисельність населення», зображувалося сонце, але не на червоному, як чомусь пише Василь Ткаченко, а на білому полі (можливо, і це помилка, бо як до монгольської навали, так і в пізніші часи герб Подільської землі — золоте сонце в синьому полі). Що стосується прапорів дружин з Києва, Пінська, Бреста, Дорогочина, Кременця та Стародуба, які були під Грюнвальдом, то Ян Длугош, на жаль, відбувся загальною фразою: «на них на черво-

ному полі
знаки, яки
чаєм тавру
Що стос
Грюнвальд
нагадати й
свідчить то
шою несли
Краківсько
орел з кор
другою —
золотилися
Перший
з історичн
зький прап
лотнище з
майбутньо
буде зустр
саме цих н
ких знаме
ляд, тради
динного ге
організато
чі на Хор
Івановича
під його
чайно, ход
вики в сер
проти ст

м'ять про
який заги
смертю н
столиці,
ця й зал
рогві сим
го, потом
Рюрикові
Але і
зивають
шого за
які в кін
століття
Тули, ма
та венице
лена, все
желтых
рен...». І
сується
каское, а
по листк
ру того
хоярка
и знамя
Загал
Хмельни
про що
ментів.
тих прап
вував пр
Так, Пан
1654 ро
Москви
ха Макар
ском бы
бивого
черной
лосами
нем кре
Гетьм
було вр
дом зов
цвета с
лена, оп
по знам
зоревая
домінува
який ви
маном
ріод ви
проводи
цького
ли в Ки
ському
облогу
анонімн
«13 чер
дині, к
ул, вар
ну коро
і білою
козаки
ля. Кол
силася
ста, пор
друга,
нею бу
них, і
(жовто-
тисяч
відбірн
Мабу
прапор

ОВА ТРАДИЦІЇ СИМВОЛІКИ — В ДЖЕРЕЛАХ

який від-
такої єди-
не існувало
авторитет-
Київська
вює існуван-
років після
а Монома-
1132 році.
слід, згаду-
гва в «Сло-
ід» могла
д-сіверсько-
була регіо-
, але в да-
не могла
руські зем-

х істориків,
ежний йо-
прапора Ки-
иль Ткачен-
його думку,
аз: 147 з
ів, які зоб-
орах Кеніг-
адзивілівсь-
червоні. На
зі не наво-

де зроблені
оскільки на-
ння дає де-
ати. Так-от:
кольорових
о літопису
червоних, 7
білих, 2 —
— синьому

ревага чер-
абсолютна.
підстав для
шення проб-
червоного
ора Київсь-
Передусім
не корогву,
стяги. Під-
бойові стя-
жують вик-
операції. По-
а обставина,
є тезу Васи-
стяги з мі-
зького літо-
саме держав-
ської Русі.
ові компози-
засвідчують:
як військо-
стувалися й
приклад, на
о такий у
орія ниніш-
я, колишнє
а 85 і 98 —
141 — у по-
рвоний пра-
загальнови-
казати, ін-
військовий

ження цьому
а сторінках
дання «Древ-
миниатюра»
мо саме з
ом прапоро-
ого хана під
иковому по-
також фили-
льтян у вій-

р цих рядків
є концепцію
прапор Київ-
ервоний, а
висновку до-
осійських іс-
910 році ви-
ле древних
х — В. С.)
цветов си-
лазоревый,
елтый». Ті-
о на знаме-
фійського со-
Марія Оран-
ься початком
і, на мозаїці
тський» із
Михайлівсько-
о собору в
. Чому саме
обували най-
кі часи пред-
ду? Можли-
ія традиція
го й жовтого
ницьких ча-
ла і в хри-

стиянську релігію, бо й сьогодні в православних храмах Вогонь і Вода, які виражаються саме жовтим і синім, — найбільші святощі.

У пісенних пам'ятках, що видані кілька років тому, зустрічаємо: синє море, синій камінь, синя хмара, синя мгла, синє озеро, синєє небо, золотий камінь, жовтії чаші, золотая кора.

Звичайно, вже з того часу зустрічаємо й такі відомі вирази, як чистеє поле, стадо сріблороге, тарілонька срібляна, ліс темний, сизий орел. Але звертає увагу те, що найбільш улюблений колір — жовтий:

А зібрала вна золоту росу.
Понесла вна ї до ковальчиків,
До ковальчиків, до ремісників:
Ой, ковальчик, ой, ремісники,
Ой скуйте ж мені золотий вінок,
А з останочків — золотий пояс,
А з обрізочків — злотий перстенець,
Золотий вінок голову склонить,
Золотий пояс лідвоньки зломить,
Золотий перстенець пальчики світлить.

Подібне зустрічаємо і в «Слові про Ігорів похід»: поряд з червленим стягом, червленими щитами — золоті шоломи, синій Дон, золотий престол, золоте стремено.

Дослідивши значно ширший корпус пам'яток українського народу періоду Київської Русі, доцент Харківського університету Віктор Маринчак на Всеукраїнській науковій конференції з проблем національної символіки в червні 1991 року навів досить промовисті факти на користь того, що саме жовто-синє поєднання барв притаманне найбільшою мірою для нашого народу.

До цього можна додати, що в згаданому вже Кенігсберзькому літописі мечі і шаблі зображаються синім, а їхні рукоятки — жовтим кольором. Тобто тут дерево передається жовтою фарбою, а залізо — синьою.

Звертає увагу й те, що в літописному «Изборнику Святослава» 1073 року птахи, які служать своєрідними ключами до нових розділів, намальовані саме в жовто-блакитних барвах. Такими ж фарбами зображені й фігури святих. То, може, саме серйозне вивчення кольорових композицій у літописних пам'ятках, зразки усної народної творчості, традиції православної церкви, обряди дали підставу російським дослідникам назвати 1910 року синій і жовтий кольори серед державних у Київській Русі, спадкоємницею якої є передусім Україна.

Не можемо пристати на бік Василя Ткаченка і в тому разі, коли він заявляє, що в умовах існування окремих феодальних князівств вплив Галицько-Волинського князівства на перебіг подій на Наддніпрянщині «був обмежений до коротких епізодів 1254—1259 років». Справді, в цей період, коли вже на землі Південно-Західної Русі прийшла орда, великого впливу не було, а якщо згадати часи до монголо-татарської навали? Хіба в 1240 році, коли татари штурмували Київ, місто, як, по суті, вся Правобережна Україна, не належало до Галицько-Волинської держави? А хіба, починаючи з 1200 року, батько Данила Галицького не поширив свій вплив на Київське князівство? Це ж незаперечні історичні факти. Тому, якщо дискусію «спрямувати в наукове русло», то слід погодитися з тим, що в ті часи, принаймні коли Києвом володіли галицькі князі Романовичі, тут поширювалася і їхня символіка. І, мабуть, намісник Данила Галицького в Києві воєвода Дмитро оборонявся від татар під штандартами свого патрона, які були, як відомо, саме синьо-жовті.

Багато істориків, визнаючи за головні кольори Галицько-Волинського князівства синьо-жовті, чомусь не завжди акцентують увагу на тому, що це була держава українського народу, яка визнавалася Європою. Відомо, що 1253 року з благословіння римського папи Данило Галицький проголошується «королем Русі», на його голову покладають королівську корону. І ця українська держава існувала до середини XIV століття, коли скінчилася династія Романовичів і цим скористалися поляки, захопивши її землю. Тож якщо брати до уваги прапори українського народу, то в історії його державності цього періоду вони були саме синьо-жовтими.

Докладно зупиняється Василь Ткаченко на корогвах доби Великого князівства Литовського, до складу якого входили окремі українські землі з другої половини XIV століття. Але хоч литовські князі і не порушували прав українців щодо використання своєї мови, культури, навіть самі широко прилучалися до того, що залишилося у спадщину на землях колись могутньої Русі, проте Велике князівство Литовське від цього не стало власне державою українського народу, воно об'єднувало і литовців, і білорусів, і українців. Тому уточнення про те, що під час Грюнвальдської битви 1410 року «у війську великого князя Литви Вітовта всі хоругви (військова одиниця) стояли під червоними прапорами», не має ніякого відношення до тих загонів з українських земель, що разом з литовцями, поляками, чехами та іншими народами стали на битву з Тевтонським орденом.

Польський історик Ян Длугош, перераховуючи склад війська, зокрема зазначає: хоругва Львівської землі «мала на прапорі жовтого лева, що ніби дереться на скелю, на лазуровому полі», а хоругва Перемиської землі «мала на прапорі жовтого орла з двома головами, оберненими в різні боки, на лазуровому полі».

Слід зазначити, що на прапорах Подільської землі, що була представлена трьома хоругвами «з огляду на чисельність населення», зображувалося сонце, але не на червоному, як чомусь пише Василь Ткаченко, а на білому полі (можливо, і це помилка, бо як до монгольської навали, так і в пізніші часи герб Подільської землі — золоте сонце в синьому полі). Що стосується прапорів дружин з Києва, Пінська, Бреста, Дорогочина, Кременця та Стародуба, які були під Грюнвальдом, то Ян Длугош, на жаль, відбувся загальною фразою: «на них на червоному полі були намальовані знаки, якими Вітовт за звичаєм таврував своїх коней».

Що стосується битви під Грюнвальдом, то необхідно нагадати й такий факт: як свідчить той же Длугош, першою несли велику корогву Краківської землі — білий орел з короною на голові, а другою — блакитну, на якій золотилися два орли.

Перший відомий нам з історичних джерел запорозький прапор — червоне полотнище з білим хрестом. І в майбутньому досить часто буде зустрічатися поєднання саме цих кольорів на козацьких знаменах. На наш погляд, традиція ця йде від родинного герба прославленого організатора Запорозької Січі на Хортиці князя Дмитра Івановича Вишневецького. Бо під його штандартами, звичайно, ходили хортицькі січовики в середині XVI століття проти ст[illegible]ої орди. Па-м'ять про му[illegible] князя, який загинув [illegible]еницькою смертю на гаку в турецькій столиці, дніпровська вольниця й залишила на своїй корогві символи Вишневецького, потомка турово-пінських Рюриковичів.

Але історичні джерела називають [illegible] і прап[illegible] іншого за[illegible]влення. [illegible]заки, які в кінці 20-х років XVII століття були переселені до Тули, мали такий стяг: «Тафта веницейская; опушка червлена, всередине два клина желтых да один клин черен...». Під 1643 роком описується такий: «Знамя Черкаское, а на нем нашит крест по листкалям — а по осмотру того знамени опушка мухоярная червчатая, и желтая и знамя ветхо».

Загаль[illegible]домо, [illegible] прапор Хмельни[illegible]го — [illegible]рвоний, про що свідчать кілька документів. Але є й інші описи тих прапорів, які використовував прославлений Богдан. Так, Павло Алепський, який 1654 року супроводжував до Москви антіоїйського патріарха Макарія, зазначав: «С войском было знамя христолюбивого гетмана Зиновия из черной и желтой материи полосами с водруженним на нем крестом».

Гетьману Брюховецькому було вручено царським урядом зовсім інший прапор: «а цвета середина тафта червлена, опушка тафта зеленая, по знамени круги тафта лазоревая». Синьо-жовті барви домінували на тому прапорі, який використовувався гетьманом Мазепою. Уже в період визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького саме такими вони були в Київському та Чернігівському полках. У реляції про облогу Гомеля 1651 року анонімний автор повідомляє: «13 червня, вранці, о 8 годині, коли змінювався караул, вартовий помітив червону корогву з білим хрестом і білою лиштвою, під якою козаки підступали до Гомеля. Коли корогва вже проносилася серед садів мимо міста, поряд з нею з'явилася і друга, червона корогва, з нею було три білих, дві чорних, і дві жовто-облочистих (жовто-блакитних — **В. С.**) корогви, під якими йшло 8 тисяч козацьких вершників і відбірних піхотинців».

Мабуть, йдеться про ті прапори, які через місяць будуть захоплені військом литовського гетьмана Януша Радзивіла й опис яких зберігається у відділі рукописів Державної публічної бібліотеки імені М. Салтикова-Щедріна в Ленінграді. Зокрема, той, що «під Лоєвом узятий з полку Небаби», — полотняний, світло-вишневий, хрест, зверху і знизу лазуреві лиштви. Серед тих знамен, біля опису яких зазначається, що вони «в таборі вранці взяті», двоє мають поєднання жовтого і синього кольорів. На одному з них блакитна лиштва і блакитне поле, по якому розміщуються золоті хрест і півмісяць. На другому, червоному, жовтий хрест, а на голубій лиштві червоні квітки.

Ретельний аналіз подій 1651 року дає підставу сказати, що ті прапори, на яких поєднувалися синьо-жовті барви, належали не Чернігівському, а Ніжинському полку, оскільки історичний герб Ніжина — це золотий жезл бога торгівлі Меркурія на синьому полі. А Ніжинський полк у кампанії 1651 року підпорядковувався чернігівському полковнику Мартину Небабі, який загинув тоді ж під Ріпками. Чернігівському полку, безумовно, більш притаманний той прапор, на якому був чорний колір, бо історичний герб Чернігова — чорний візантійський орел, прийнятий ще князями Ольговичами.

А ось яка картина з прапорами Київського козацького полку того періоду, опис 14 яких зберігається в тому ж фонді. З них чотири мають поєднання синього і жовтого кольорів. Скажімо, на блакитному полотнищі бачимо жовті хрест, місяць і зірки. А ще на трьох — герб тогочасного Києва — лук із стрілою в колі (куша): жовта корогва має блакитну лиштву полотняну, на якій коло і лук цеглясті. Ще на одному блакитному — коло, лук і стріла жовті, а лиштва блакитна полотняна. На третьому, цеглястого забарвлення, куша жовтого, а лиштва синього кольору.

З XVIII століття полкові і сотенні прапори українського козацтва дедалі частіше виготовляються з блакитного матеріалу, на який наносяться золотою фарбою хрести, зброя, зорі, постаті святих, а також козак з самопалом — історичний герб дніпровської вольниці. 1717 року, наприклад, полтавський полковник Іван Черняк повідомляє гетьмана Скоропадського, що «на сотенні корогви куплено блакитного лудану, а жовтий лудан дано на пряжі».

Подібну інформацію подає і лист лубенського полковника Івана Кулябки від 1758 року. У ньому, зокрема, йдеться, що «прапор» кріпосної сотні Лубенського полку з одного боку має бути національним, а з другого — згідно з бажанням полкової канцелярії: «на світлоголубій голі з правої сторони на золотій землі на знаменах козак розписан буде».

Треба зазначити, що поєднання синього і жовтого кольорів бачимо і на гербах багатьох козацьких старшин. Так, рід миргородських полковників Апостолів, з якого вийшов і гетьман Данило Апостол, мав таку відзнаку: щит, голубе поле якого прикрашали золоті зірки і золотий кавалерський хрест.

Окремо слід зупинитися на знаменах Запорозької Січі. Всі ми звиклися з тим, що вони — малинові, або червоні. Так, зокрема, розповідає усна народна творчість. Але відомі документи, на жаль, не дають нам жодного опису саме такого прапора Війська Запорозького низового. Так, ще перед Великою Вітчизняною війною в Ермітажі зберігалося 14 козацьких прапорів, серед яких немає жодного, який би відповідав усній народній традиції. Знайдені нещодавно документи засвідчують: прапори з такими барвами використовувалися в Січі й до того, як булаву прийняв Калнишевський. Про це довідуємося з його листа до київського священнослужителя в 1763 році: «При сем услужно прошу в Киеве искусных мастерей проискав подрядить зделать в прилагающусь меру войсковое знамя на блакитном канаваце, в подобие имеющегося при Коше на жолтой материи четвероугольного недавно поновленного знамя». До речі, саме таке — «жолтое на блакитном канаваце» — є і сьогодні в експозиції Дніпропетровського історичного музею.

Про традицію використання козацтвом синьо-жовтих знамен підтверджує висновок видатного російського філолога Федора Корша на картину Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану», яку придбав імператор Олександр III: «...знамена козацкие, изображенные на его картине, не содержат по своему цветовому набору никаких иностранных веяний, а отражают в себе извечную преемственность цветов золотых и небесных, постоянно присущих для всех знаков отличий в Южной Руси (Малороссии) еще со времен Великих князей Киевских, вплоть до роспуска запорожской вольницы, согласно повелению императрицы Екатерины Великой. Сказанному имеется предостаточно письменных подтверждений в отечественных и иностранных сугубо исторических источниках, а равно — в ряде предметов материального искусства тех древних времен...».

Безумовно, історичні традиції конкретних територій у використанні тих чи інших кольорів відбивалися і на гербах цих регіонів. Мабуть, саме з огляду на це їхні загальновживані барви й перейшли на герби українських губерній Російської імперії, які затверджувалися в другій половині XIX століття. Так, Катеринославська мала за свій символ голубий щит, на якому виділялося золоте зображення вензля Катерини II, оточеного золотими зірками; Подільська — на небесному полі сонце з шістнадцятьма золотими променями, над якими золотий хрест; Київська — синьо-жовтий щит із зображенням срібного архістратига Михаїла; Херсонська — в синьому полі срібний хрест, з боків якого золоті корони; Чернігівська — в срібному полі чорний орел, що тримає довгий золотий хрест; Харківська — в срібному полі чорна кінська голова, а в червоному — золота шестикутна зірка між двома золотими візантійськими монетами; Таврійська — в золотому полі чорний візантійський орел з червоними язиками, увінчаний двома золотими коронами, на грудях якого золотий восьмикутний хрест; Волинська — срібний хрест у червоному полі.

Як свідчить простий підрахунок, на гербах українських губерній у дореволюційний час найбільше вживалися жовті барви — сім разів, по п'ять — блакитні і білі, по три — чорні і червоні.

Більш детальну картину про найуживаніші традиційні барви населенням того чи іншого регіону дають описи міської геральдики України, що подані в дослідженнях

авторитетно
ральдиста
відомих на
у кольорах
раїнських м
перії жовта
ється 86 р
біла — 45
зелена —
Це — на
рії Російсь
креслюємо,
тут червон
мо. А що с
українськи
в складі
то загальн
ють глибо
синьо-жовт
сім несерй
спроби окр
ме так мо
даному раз
ся нині д
жовтий пра
дарувала
імператора
Це або не
джерел (га
ку до їхнь
прапора а
передала с
або ж свід
що тиражу
їнського,
читача.
І сьогод
мо визнат
родження
ності, в бо
ків за поб
держави
важливу р
з того час
ни XIX ст
ко погоди
ля Ткачен
Галичині
ті є, очен
старої іде
про особли
як «П'ємо
ції».
Тому, п
Галичини
ри україн
родження
самосвідом
незаперечн
бувалося
прапорами
визріває і
побудови
ської дер
загальнові
їнські дер
ють на у
Австро-Уг
ЗУНР —
ме під си
рами. І н
до прапор
році. Вони
вибору ге
його в ус
лися тільк
Ось чо
сьогодні с
ку Респуб
мо відкин
дицію ств
ви саме п
Що сто
кольору,
— прихил
також зна
державно
На мою ду
чи славні
кого коза
прапорі з
ни, які ве
ти згідно
державни
кому виг
була підт
конферен
дувалося,
Верховно
А от
льору, як
жавному
тут я по
Василя Т
давна вва
льним, та
волюція
ми як сві
він не ні
ної ознак
А світо
чує одноз
кольори
роль дер
симо рах
прагнемо
товою ци

Володи
кандид
ук.

ГОЛОС України

намальовані овт за зви- оїх коней». битви під необхідно факт: як Длугош, перну корогву і — білий а голові, а тну, на якій оли. омий нам рел запоро- червоне по- хрестом. І в ить часто поєднання на козаць- наш пог- йде від ро- прославленого орозької Сі- язя Дмитра ецького. Бо ртами, зви- тицькі січо- VI століття рди. па-

дуть захоплені військом литовського гетьмана Януша Радзивіла й опис яких зберігається у відділі рукописів Державної публічної бібліотеки імені М. Салтикова-Щедріна в Ленінграді. Зокрема, той, що «під Лоєвом узятий з полку Небаби», — полотняний, світло-вишневий, хрест, зверху і знизу лазуреві лиштви. Серед тих знамен, біля опису яких зазначається, що вони «в таборі вранці взяті», двоє мають поєднання жовтого і синього кольорів. На одному з них блакитна лиштва і блакитне поле, по якому розміщуються золоті хрест і півмісяць. На другому, червоному, жовтий хрест, а на голубій лиштві червоні квітки.

Ретельний аналіз подій 1651 року дає підставу сказати, що ті прапори, на яких поєднувалися синьо-жовті барви, належали не Чернігівському, а Ніжинському пол-

ВОЛІКИ —

АХ

о князя, еницькою в турецькій ська вольни а своїй ко- вишневецько- рово-пінських

джерела на- рап ін- заки, років XVII ереселені до стяг: «Таф- опушка черв- два клина клин че- 3 роком опи- Знамя Чер- нашит крест а по осмот- опушка му- ая, и желтая

о, прапор червоний, кілька доку- інші описи ці використо- ик Богдан. нський, який оводжував до ькаго прапі- павав: «С вой- христолю- Зиновия из матери по- уженним на

юховецькому арським уря- прапор: «а тафта черв- фта зеленая, ти тафта ла- жовті барви тому прапорі, увався геть- Уже в пе- війни під ана Хмельни- ками вони бу- та Чернігів- реляції про 1651 року повідомляє: анці, о 8 го- ювався кара- мітив черво- лим хрестом , під якою ли до Гоме- ва вже проно- дів мимо з'явилася корогва, з лих, дві чор- рто-облочистих — В. С.) ими йшло 8 вершників і ться про ті рез місяць бу-

ку, оскільки історичний герб Ніжина — це золотий жезл бога торгівлі Меркурія на синьому полі. А Ніжинський полк у кампанії 1651 року підпорядковувався чернігівському полковнику Мартину Небабі, який загинув тоді ж під Ріпками. Чернігівському полку, безумовно, більш притаманний той прапор, на якому був чорний колір, бо історичний герб Чернігова — чорний візантійський орел, прийнятий ще князями Ольговичами.

А ось яка картина з прапорами Київського козацького полку того періоду, опис 14 яких зберігається в тому ж фонді. З них чотири мають поєднання синього і жовтого кольорів. Скажімо, на блакитному полотнищі бачимо жовті хрест, місяць і зірки. А ще на трьох — герб тогочасного Києва — лук із стрілою в колі (куша): жовта корогва має блакитну лиштву полотняну, на якій коло і лук цеглясті. Ще на одному блакитному — коло, лук і стріла жовті, а лиштва блакитна полотняна. На третьому, цеглястого забарвлення, куша жовтого, а лиштва синього кольору.

З XVIII століття полкові і сотенні прапори українського козацтва дедалі частіше виготовляються з блакитного матеріалу, на який наносяться золотою фарбою хрести, зброя, зорі, постаті святих, а також козак з самопалом — історичний герб дніпровської вольниці. 1717 року, наприклад, полтавський полковник Іван Черняк повідомляє гетьмана Скоропадського, що «на сотенні корогви куплено блакитного лудану, а жовтий лудан дано на пряжі».

Подібну інформацію подає і лист лубенського полковника Івана Кулябки від 1758 року. У ньому, зокрема, йдеться, що «прапор» кріпосної сотні Лубенського полку з одного боку має бути національним, а з другого — згідно з бажанням полкової канцелярії: «на світлоголубій голі з правої сторони на золотій землі на знаменах козак розписан буде».

Треба зазначити, що поєднання синього і жовтого кольорів бачимо і на гербах багатьох козацьких старшин. Так, рід миргородських полковників Апостолів, з якого вийшов і гетьман Данило Апостол, мав таку відзнаку: щит, голубе поле якого прикрашали золоті зірки і золотий кавалерський хрест.

Окремо слід зупинитися на знаменах Запорозької Січі. Всі ми звиклися з тим, що вони — малинові, або червоні. Так, зокрема, розповідає усна народна творчість. Але відомі документи, на жаль, не дають нам жодного опису саме такого прапора Війська Запорозького низового. Так, ще перед Великою Вітчизняною війною в Ермітажі зберігалося 14 козацьких прапорів, серед яких немає жодного, який би відповідав усній народній традиції. Знайдені нещодавно документи засвідчують: прапори з такими барвами використовувалися в Січі й до того, як булаву прийняв Калнишевський. Про це довідуємося з його листа до київського священнослужителя в 1763 році: «При сем услужно прошу в Киеве искусных мастерей проискав подрядить зделать в прилагаемую меру войсковое знамя на блакитном канавоце, в подобие имеющегося при Коше на жолтой матерни четвероугольного недавно поновленного знамя». До речі, саме таке — «жолтое на блакитном канавоце» — є і сьогодні в експозиції Дніпропетровського історичного музею.

Про традицію використання козацтвом синьо-жовтих знамен підтверджує висновок видатного російського філолога Федора Корша на картину Іллі Репіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану», яку придбав імператор Олександр III: «...знамена козацкие, изображенные на его картине, не содержат по своему цветовому набору никаких иностранных веяний, а отражают в себе извечную преемственность цветов золотых и небесных, постоянно присущих для всех знаков отличий в Южной Руси (Малороссии) еще со времен Великих князей Киевских, вплоть до роспуска запорожской вольницы, согласно повелению императрицы Екатерины Великой. Сказанному имеется предостаточно письменных подтверждений в отечественных и иностранных сугубо исторических источниках, а равно — в ряде предметов материального искусства тех древних времен...».

Безумовно, історичні традиції конкретних територій у використанні тих чи інших кольорів відбивалися і на гербах цих регіонів. Мабуть, саме з огляду на це їхні загальновживані барви й перейшли на герби українських губерній Російської імперії, які затверджувалися в другій половині XIX століття. Так, Катеринославська мала за свій символ голубий щит, на якому виділялося золоте зображення вензля Катерини II, оточеного золотими зірками; Подільська — на небесному полі сонце з шістнадцятьма золотими променями, над якими золотий хрест; Київська — синьо-жовтий щит із зображенням срібного архістратига Михаїла; Херсонська — в синьому полі срібний хрест, з боків якого золоті корони; Чернігівська — в срібному полі чорний орел, що тримає довгий золотий хрест; Харківська — в срібному полі чорна кінська голова, а в червоному — золота шестикутна зірка між двома золотими візантійськими монетами; Таврійська — в золотому полі чорний візантійський орел з червоними язиками, увінчаний двома золотими коронами, на грудях якого золотий восьмикутний хрест; Волинська — срібний хрест у червоному полі.

Як свідчить простий підрахунок, на гербах українських губерній у дореволюційний час найбільше вживалися жовті барви — сім разів, по п'ять — блакитні і білі, по три — чорні і червоні.

Більш детальну картину про найуживаніші традиційні барви населенням того чи іншого регіону дають описи міської геральдики України, що подані в дослідженнях авторитетного російського геральдиста П. Вінклера. З відомих нам сьогодні описів у кольорах 104 гербів українських міст Російської імперії жовта барва зустрічається 86 разів, синя — 51, біла — 45, червона — 33, зелена — 26, чорна — 24.

Це — на тодішній території Російської імперії, підкреслюємо. Не переважає тут червоний колір, як бачимо. А що стосується західноукраїнських земель, що були в складі Австро-Угорщини, то загальновідомо: там мають глибоке коріння саме синьо-жовті барви. Тому зовсім несерйозними видаються спроби окремих аматорів (саме так можна висловитися в даному разі), які намагаються нині довести, що синьо-жовтий прапор галичанам подарувала мати австрійського імператора Франца Иосифа. Це або незнання історичних джерел (галичанам 1849 року до їхнього синьо-жовтого прапора архікнягиня Софія передала синьо-білу стрічку), або ж свідома фальсифікація, що тиражується як для українського, так і всесоюзного читача.

І сьогодні ми все ж мусимо визнати, що в історії відродження української духовності, в боротьбі наших предків за побудову української держави відіграє особливо важливу роль Галичина вже з того часу, тобто з середини XIX століття. І тому важко погодитися з тезою Василя Ткаченка, що «надання Галичині якоїсь винятковості є, очевидно, відголоском старої ідеологічної концепції про особливу місію Галичини як «П'ємонту української нації».

Тому, повторюю, внесок Галичини в розвиток культури українського народу, відродження його національної самосвідомості в ті часи — незаперечний. І все це відбувалося під синьо-жовтими прапорами. Саме під ними визріває й зміцнюється ідея побудови суверенної української держави. Тому й (це загальновідомо) обидві українські держави, що виникають на уламках Росії та Австро-Угорщини, — УНР та ЗУНР — проголошуються саме під синьо-жовтими прапорами. І ніяких дискусій щодо прапора не було в 1917 році. Вони точилися навколо вибору герба, хоч кольори його в усіх проектах висувалися тільки синьо-жовті.

Ось чому, розбудовуючи сьогодні суверенну Українську Республіку, ми не можемо відкинути історичну традицію створення своєї держави саме під цими знаменами.

Що стосується малинового кольору, то автор цих рядків — прихильник того, щоб він також знайшов своє місце в державному житті України. На мою думку, він, наслідуючи славні традиції українського козацтва, має бути на прапорі збройних сил України, які вона може створювати згідно з Декларацією про державний суверенітет. В такому вигляді ця пропозиція була підтримана науковою конференцією, про яку згадувалося, справа тепер за Верховною Радою УРСР.

А от щодо червоного кольору, який сьогодні на державному прапорі УРСР, то тут я повністю підтримую Василя Ткаченка: «його віддавна вважали інтернаціональним, та й пролетарська революція мислилася її вождями як світова. Отже, по суті, він не ніс на собі національної ознаки».

А світова практика засвідчує однозначно: національні кольори водночас виконують роль державних. З цим мусимо рахуватися й ми, якщо прагнемо стати врівень з світовою цивілізацією.

Володимир СЕРГІЙЧУК, кандидат історичних наук.

ОСТАННЯ СВІЧКА

(Закінчення. Початок на 10-й стор.).

боронни, аж до застосування грубої фізичної сили. Переслідування, вбивство журналістів, нарешті, захоплення військовими таких «стратегічних» об'єктів, як телерадіоцентр у Вільнюсі, багато про що говорять. А що вже казати про традиційні для нас методи командування журналістикою і журналістами. Моє спілкування із газетярами, насамперед студентами-заочниками практично з усіх регіонів республіки, показує: звичка командувати, особливо у районній ланці, все ще жива і незборима. Подекуди вона просто набула делікатніших форм. І особливо прикро, що ці методи успадкували і досить успішно застосовують подекуди керівники місцевих Рад, які вважають себе ультрадемократичними.

Друга загроза свободі слова, загалом українській культурі, йде, як це, не дивно, від ринку, за який ось уже цілу п'ятирічку агітує демократична преса. Немає потреби доводити, що ринок диктує і диктуватиме свої вимоги. Ситуація драматична. Може статися, що ціни на періодичні видання, як і на книгу, до речі, вже в наступному році, зростуть у 2,5 — 3 рази. Неважко передбачити різке падіння тиражів і припинення існування багатьох видань. Газета, журнал, книга стануть практично недоступними для багатьох читачів. Уже нині склалась критична ситуація з комплектуванням бібліотек.

Чи можна знайти вихід з такої драматичної, майже трагічної ситуації? У цих умовах право громадян на інформацію повинна взяти на себе, хоч би частково, наша нібито суверенна республіка. Тим паче, як свідчать авторитетні у цій сфері люди, по СРСР преса дає п'ять мільярдів чистого прибутку. Думаю, немала частка тут і нашої республіки.

Досвід цивілізованих країн засвідчує: держава бере на себе витрати на транспортування періодичної преси, застосовує щодо неї пільгову податкову політику. Та, може, найперше завдання сьогодні — зламати діючий монополізм на матеріальну базу всіх без винятку засобів масової інформації.

Я категорично проти поділу журналістів за політичними, партійними ознаками. У прийнятій нами Декларації VII (Установчого) з'їзду Спілки журналістів України чітко сказано, що вона є «вільною, позапартійною, незалежною, неурядовою, добровільною організацією творчих працівників газет, журналів, видавництв, інформаційних агентств, телебачення, радіомовлення, інших засобів масової інформації» і її діяльність базується на засадах чесності, правдивості, поваги до різних світоглядних позицій, пріоритету загальнолюдських цінностей, гарантії свободи слова і совісті її членів.

І все ж не міг не підтримати ідеї створення Асоціації демократичної преси України у тій її частині, де йдеться про необхідність практичної демонополізації поліграфічної бази, розповсюдження преси, виробництва паперу. Монопольна партійно-державна власність на засоби буде завжди тримати пресу у підневільному економічному стані. Ще гірша ситуація із базою телебачення і радіомовлення. Хоч як називай його — державним чи телерадіокомпанією, суть централізованого керівництва ним не міняється.

Нарешті, третя загроза свободі слова — у нас самих, у наших душах, у наших азіатських традиціях. Невисока інформаційна культура, дивовижна заполітизованість, невисокий інтелектуальний рівень, нетерпимість до альтернативної думки, невміння аргументувати, сперечатися, поважати опонента — лише деякі уроджені, так би мовити, вади журналістів, викликані тоталітаризмом. Кажу про це з гіркотою, оскільки причетний до процесу підготовки працівників засобів масової інформації.

Треба міняти все — спосіб і зміст підготовки майбутніх кадрів, їх погляд на роль журналістики, уявлення про суть демократії і свободу слова, а найголовніше — про суть отої нової цивілізації, у якій достовірна інформація — чи не найдорожчий продукт і товар. Говорю, не просто про те, що, як кажуть компетентні люди, понад 50 відсотків прибутків з експорту США дає інформація. Идеться про суттєвіше.

Історично ситуація склалася так, що в нашій журналістиці домінувала і сьогодні домінує публіцистика, а не подієва інформація, як повинно б бути. Зішлюся на дуже характерне судження одного із зарубіжних спостерігачів. Відомий серед української діаспори видавець, керівник видавництва «Пролог» Р. Купчинський щиро здивований не тільки тим, що у нас нема незалежних газет, а є тільки органи, але й тим, що в газетах відсутня широка інформація, об'єктивна, зрозуміло, і всебічна. «Тільки в Радянському Союзі та ще в Китаї, — каже він кореспондентові «Молодої Галичини», — газети не подають інформації, а якщо вона і є, то це короткі, у два рядки, звістки зі світу. Звідси, до речі, й ізоляція і України, і всього Союзу. Україні важко вирватися нарешті на світовий рівень, бо люди просто не поінформовані про те, що діється навколо них. Я не звинувачую в цих гріхах журналістів — вони просто не мали, де того всього навчитися...».

Вчимося, але надто повільно. Тим часом при згаданих вище дефіцитах неважко передбачити зменшення кількості газет. У конкурентній боротьбі виживуть ті видання, які даватимуть якомога ширшу й об'єктивнішу інформацію, необхідну для всіх верств населення, репрезентуючи весь спектр думок і суджень. Інформаційна насиченість, аналітичність мусить здолати такий характерний донині істеричний тон засобів масової інформації.

Клопотів хоч відбавляй. Без них не обходиться жодна країна. Не треба ідеалізувати стану з вільним словом у всьому світі. Під час недавньої зустрічі з групою американських політиків і бізнесменів у Львові, які хочуть сприяти розвиткові демократії, американський конгресмен, колишній журналіст Пол Уайт висловив дуже актуальну і для нас думку:

— З свободою преси дуже багато проблем. Але краще мати багато проблем, ніж не мати свободи преси.

Львів.

Господиня

(Подається за виданням «Книга о вкусной и здоровой пище».— М.: Пищепромиздат, 1955).

«Характерная особенность нашей революции состоит в том, что она дала народу не только свободу и материальные блага, но и возможность зажиточной и культурной жизни».

И. СТАЛИН.

(Епіграф до вищеназваного видання).

СЕРВІРУВАННЯ СТОЛУ

Накрийте стіл білою, добре випрасуваною скатертиною. Середня складка скатертини повинна проходити через центр столу. Під скатертину рекомендується підкласти фланель або якусь іншу м'яку тканину: тоді вона ляже рівніше, пом'якшиться стукіт тарілок.

У залежності від кількості гостей, що сидять за столом, поставте дві-три тарілки з тонкими скибочками чорного та білого хліба, розташувавши їх так, щоб хліб, по можливості, був недалеко від кожного. Вино (за винятком шампанського) подається у відкоркованих пляшках із старанно очищеними шийками. Мінеральні води перед подачею на стіл також необхідно відкоркувати. Горілку і настойки краще подавати у штофах.

Шампанське відкривають перед тим, як наливати у бокали. Закуски розташуйте у різних місцях столу. Посуд з приправами краще розташувати ближче до середньої лінії столу.

Рекомендується при сервіруванні столу користуватись однаковими приборами і посудом одноманітного фасону і кольору. Для кожного члена сім'ї і гостя поставте мілку столову тарілку, на неї — закусочну, а ліворуч від неї — пиріжкову.

Праворуч від кожної мілкої тарілки має бути ніж, ліворуч — виделка. Виделки повинні лежати ввігнутим боком догори. Добре поставити біля кожного прибору окрему маленьку солонку або одну солонку на два прибори. Серветки, складені трикутником чи якимось іншим способом, покладіть на закусочну тарілку. Якщо у вас святковий обід, поставте біля кожного прибору посуд для горілки, для вина і фужер для мінеральної води чи соку.

Дуже прикрашають святковий стіл живі квіти: їх розташовують (у невисоких вазах) посередині столу або у двохтрьох місцях по середній лінії столу.

Коли ви розносите страву, що вже покладена на тарілки, подавайте її гостеві з правого боку; коли страва подається на великому блюді і гість має сам покласти її собі на тарілку, підходьте до гостя з лівого боку.

Перед подачею солодких страв треба прибрати зі столу зайвий посуд і спеціальною щіточкою змести крихти на совок або на тарілочку.

Смачного

ФОРМУЛА КОХАННЯ

Чарівна формула «Три «п» допоможе вам знайти шлях до серця будь-якого любителя риби.

Перше «п» — почистити, **друге «п»** — посолити, **третє «п»** — підкислити. Після цього рибу бажано покласти на півгодини у прохолодне місце і тільки після цього братися до приготування. Для підкислення можна протерти рибу зсередини скибочкою лимона або ж збризнути водою, у якій розчинена лимонна кислота. Якщо немає ні того, ні другого — додайте у воду трошки оцту. Риба стане білішою і не буде «розвалюватись» при подачі на стіл.

ШАНОВНІ мої колеги! Так-так, не дивуйтеся, адже всі ми — незалежно від набутого фаху, прожитого віку, колеги: біля дитячих ліжечок, біля столу, у перукарні...

Чому б нам з вами не влаштувати свято «просто так», не чекаючи Восьмого березня і дня народження! Що заважає нам подарувати собі «позаплановий» святковий вечір, згадувати який потім буде — повірте — дуже приємно!

Поки ви розмірковуєте над пропозицією, наведу деякі відомості і для чоловіків, більшість з яких дарує нам квіти двічі на рік. А зараз же надворі літо, квітів безліч, та ще й яких... Так ось, кохані наші, майте на увазі, що, коли мова заходить про квіти, голландці спростовують уявлення, ніби вони настільки економні, що лічать кожний гульден. Жителі країни тюльпанів ніколи не економлять на квітах і часто радують ними своїх коханих. У середньому кожний голландець протягом року купує квіти 155 разів, випереджаючи у цьому інших чоловіків світу. Так, італієць здійснює 74 покупки, житель ФРН — 66, Великобританії — 35, Японії — 34, США — 12.

Отже, є з кого брати приклад. До речі, хочу нагадати вам слова Лопе де Вега: «Поважати жінок — це обов'язок, якому кожний чесний чоловік мусить підкорятися з дня народження».

А тепер, шановні читачки, сподіваюсь, ви все-таки влаштуєте собі свято! Тож поки ви до нього готуєтесь, я хочу скористатися нагодою і висловити подяку киянці Марії Латанській, співробітниці журналу «Політика і час», і перекладачці з Кракова Ользі Кам'язій-Качмарчик, які допомагають мені сьогодні розважати гостей і завдяки яким ми можемо хоч трошки відпочити від політики.

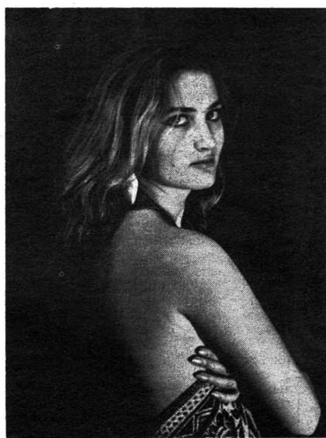
Катерина **ВОРОНЕНКО.**

Фото Анатолія **ЛІСОВИЦЬКОГО.**

ЧАРІВНИЦЯ

...Отже, страви готові, стіл накрито, до прийому гостей ще лишилось трохи часу. Пора і про себе подбати. Щоб мати гарний вигляд і бути в доброму гуморі (а це, зрештою є взаємозалежним) робимо маску, яка чудодійно впливає на ваше обличчя: варимо «у кожусі» одну картоплину, швидко, щоб не вихолола, розтираємо її з одним яєчним жовтком, додаємо чайну ложку меду, олії, сметани і теплу суміш акуратно накладаємо на обличчя і шию, роблячи своєрідний компрес — обличчя накриваємо целофаном або компресним папером, а зверху кладеться рушник. Тільки не задихніться, бо хто ж тоді прийматиме гостей? За двадцять хвилин по тому змиваємо маску спочатку теплою, а потім холодною водою, пом'якшуємо шкіру кремом, знімаємо його надлишки косметичною серветкою або бавовняним чи лляним рушником і починаємо художній розпис свого обличчя. Як це робиться, гадаю, ви й без мене добре знаєте, прошу лише пам'ятати, що у всьому світі нині наймоднішою є натуральна краса, отже, тон макіяжу має бути максимально наближеним до природних тонів, а сам макіяж — лише підкреслювати ваші найкращі риси і маскувати недоліки таким чином, щоб це не впадало в око оточуючим. Все?

Тепер одягнемось. Це складний процес, бо ж господиня ні в якому разі не повинна бути вбрана краще за гостей. Інакше жінки, запрошені до вас, почуватимуться не зовсім зручно, а їхні чоловіки дивитимуться тільки на вас. Воно-то приємно, але ж ми домовились, що про себе потурбуємось іншим разом, а сьогодні — лише про гостей. Готово? Чудово, усе встигли, і гості вже на порозі. Знімаємо фартух, ще раз чарівно посміхаємось своєму відображенню в люстерку і — відчиняємо двері. Святковий вечір почався!

ТІЛЬКИ ВІН ТА ВОНА

(Жарти не без моралі)

— Минулого вечора була в опері,— хвалиться Катерина своїй приятельці.

— І що бачила?

— Бачила подружжя Іванюків, яке щойно повернулося з подорожі навколо Європи... Бачила також актрису Петрик, яка щойно розлучилася з чоловіком. А ще бачила професора Зайченка з новою своєю симпатичною подружкою...

* * *

Чоловік вечеряє, а дружина запитує:

— Юро, чи ти любиш мене?

— Мила,— відповідає чоловік,— ти питаєш мене про це щовечора... Чому ти жодного разу не поцікавишся, чи люблю я макарони?

* * *

— Іване, щось ти брудний... Хіба тобі дружина не чистить одяг?

— Чистить... Але лише кишені.

Вільфред Сток

Журнальний столик

СКАЗ

У ДОКТОРА Рейбера не було жодних сумнівів:

— Так, дорогий інспекторе, це очевидний випадок сказу. Отже, я змушений доповісти про це в Управління охорони здоров'я. Але справа в тому, що тут у лісі вже більш як три роки не зареєстровано цієї хвороби. Яким же чином заразився наш бідолашний професор?

Звідки я можу це знати? — розсердився інспектор Ангерер. — Де знаходиться труп?

— Професор лежить у своєму будиночку в лісі. Будинок я закрив і запечатав лейкопластирем.

— Він дійсно сказав вам, що його збила дружина?

— Він повторив це багато разів, — відповів доктор Рейбер. — Звичайно, він міг говорити це в марення. Я вже повідомив удові, котра якраз знаходиться по дорозі з будинок професора.

— Грюндліхе,— крикнув інспектор своєму асистентові, — діставайте джип з гаража. Я б хотів бачити, як удова зустрінеться з трупом свого чоловіка. Якщо в неї совість не чиста, можливо, вона видасть себе, дивлячись на жертву.

Будиночок професора був великою за розміром спорудою, розташованою в лісі на висоті тисяча метрів. Поліцейські й лікар сіли на лавці перед будинком. Незабаром на дорозі з'явився гарний «сітроен». З нього вийшла дуже ефектна дружина професора — Марі. Її супроводжував чоловік спортивного типу.

— Друг мого чоловіка доктор Рольф, — сказала удова, представляючи незнайомця. — Він був таким люб'язним, що погодився мене супроводжувати. Я така схвильована.

— Розумію, — промовив доктор Рейбер і привітався з Рольфом. — Ви друг?..

— Наполовину, — відповів Рольф, — я ветеринар. Доцент в Інституті ветеринарії.

Рейбер представив обох поліцейських.

— Поліція? — здивувалася Марі.

— Це лише формальність, — відповів інспектор. — З приводу сказу й тому, що доктор Рейбер запечатав двері.

Після цього зірвав пластир і запросив усіх прибулих до великої кімнати.

— О, Боже! — схлипувала удова. — Треба ж було померти так самотньо.

Цієї хвилини обличчя небіжчика ворухнулося. Він посміхнувся і промовив:

— Тебе б це цілком влаштувало.

В інспектора опустилася нижня щелепа і почали дрижати коліна. Удова, що нею не стала, здивовано скрикнула.

— Але яким чином... Адже ти не можеш... — пробелькотіла Марі і глянула на доктора Рольфа, котрий як зачудований дивився на «небіжчика», що зводився з кушетки.

— Закрийте рота, інспекторе, — сказав професор і уважно подивився на цю пару вбивць. — Зараз я поясню, навіщо мені знадобилося це жахливе інсценування. Так ось, я вже давно знав про те, що моя люба Марі зраджує мене з присутнім тут доктором Рольфом. У зв'язку з цим я встановив у будинку кілька мікрофонів. Якщо, люба Марі, хочеш ще раз почути, про що ви говорили, коли мене не було вдома, то записи тут, у шафі.

Бідолашна «удова» ледве не поперхнулася.

— Ваш план, як мене позбутися, признаюся, був вельми оригінальним. Їм спало на думку, інспекторе, заразити сказом кота. Для Рольфа це не було проблемою. Я часто граю з котом, який — іноді випадково, а іноді спеціально — дряпав мене. Марі про це добре знала, але від інфекції до смерті від сказу — довгий шлях. Це може тривати кілька місяців.

— Але якщо це так, то ти вже не повинен жити! — вихопилося в Марі.

— Я не такий дурний. Я почав лікуватися відразу після зараження. Цей кіт помер. Пане інспекторе, чи попереджала мене дружина, що кіт скажений? Чи попередила мене, що кіт здох? Чи заявила про випадок сказу? І чи потрібні вам іще докази?

«ГАЛИЦЬКІ КОНТРАКТИ»

П'ЯТЬ ДНІВ У ЛЬВОВІ

З 17 по 22 вересня триватиме перша західноукраїнська міжнародна **ВИСТАВКА-ЯРМАРОК «ГАЛИЦЬКІ КОНТРАКТИ». Нові ідеї, товари, угоди!**

Відродження історичних торгових традицій Галичини — головна мета виставки-ярмарку. Запрошуємо вас:

— заявити про себе,

— показати свій товар,

— знайти партнерів у нашій країні і за кордоном,

— визначити можливих конкурентів,

— укласти вигідні контракти на майбутнє.

НА ВИСТАВЦІ РЕПРЕЗЕНТУЮТЬСЯ: 100 фірм з України, а також із США, Канади, ФРН, Угорщини, Югославії, Польщі, Китаю;

120 підприємств, наукових організацій, МП і СП, кооперативів Галичини.

В ЕКСПОЗИЦІЇ — ПРОДУКЦІЯ І РОЗРОБКИ:
— складна побутова і комп'ютерна техніка — машинобудування — господарські товари — швейні та в'язані вироби — взуття — меблі — продукти харчування — інші товари широкого вжитку — хімічна промисловість — екологія регіону.

ТІЛЬКИ УЧАСНИКАМ НАДАЄТЬСЯ ПРАВО:

— взяти участь у торгах Львівської товарно-фондової біржі (товари і сировина);

— взяти участь у торгах Львівської біржі ідей (сучасні науково-технічні розробки і технології);

— придбати обладнання і верстати для всіх галузей народного господарства через НВК «Панорама»;

— закупити конверсійну техніку Прикарпатського військового округу.

Відбудуться теоретичні семінари з проблем ринкової економіки.

КУЛЬТУРНА ПРОГРАМА: екскурсії, вистава в одному з кращих театрів Європи — Львівському театрі опери та балету, фінальна частина конкурсу «Міс Галичина-91».

ПОДАННЯ ЗАЯВОК — до 25 серпня 1991 року.

ПОПЕРЕДНІ ЗАМОВЛЕННЯ реклами, художнього оформлення програмних пакетів власних розробок — до 22 серпня ц. р.

УВАГА!

Ці та інші торгові операції на місці кредитуються на пільгових умовах Львівським управлінням Державно-комерційного банку промисловості та будівництва.

ДАНІ ДЛЯ БІРЖОВИХ БЮЛЕТЕНІВ про ваші потреби та наявність товару слід подавати до 1 вересня ц. р.

УНІКАЛЬНА МОЖЛИВІСТЬ: РЕКЛАМА ВАШОЇ ФІРМИ НА АЕРОСТАТІ ЗА ПОПЕРЕДНІМ ЗАМОВЛЕННЯМ!

Наші реквізити:

Львівський міжгалузевий територіальний центр науково-технічної інформації і пропаганди (ЛвМТЦНТІ).

Адреса: 290601, Львів-ГСП, вул. 700-річчя Львова, 57, р/р 60907 в Червоноармійському відділенні Житлосоцбанку СРСР у Львові, МФО 325097.

Контактні телефони: 52-33-83, 52-18-81.

Факс — 032/52-26-82, телекс — 234149.

ВИГРАШ У БІЗНЕСІ ВАМ ЗАБЕЗПЕЧИТЬ ІНФОРМАЦІЯ. ОСЬ ЧОМУ УЧАСТЬ У ВИСТАВЦІ-ЯРМАРКУ «ГАЛИЦЬКІ КОНТРАКТИ» — ЦЕ ВАШ БЕЗПРОГРАШНИЙ ХІД!

МИНИСТЕРСТВО СВЯЗИ СССР

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПРОЕКТНЫЙ И НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ ГОСРАДИОПРОЕКТ

КИЕВСКИЙ ФИЛИАЛ

Принимаются заказы на комплекс работ по оснащению залов различного назначения аппаратурой звукоусиления и перевода речи, с поставкой оборудования, и любые работы по проектированию и монтажу средств связи.

Заказы направлять по адресу: 252151, Киев-151, Воздухофлотский пр., 54, «Госрадиопроект». Тел. 272-01-62.

Хокей: на приз «Голосу України»

ГОТОВНІСТЬ НОМЕР ОДИН

Лічені дні залишаються до початку міжнародного хокейного турніру на приз нашої газети, який пройде з 5 по 9 серпня в Київському льодовому палаці «Сокіл» (вул. Мельникова, 46).

— Уже виготовлений головний приз — красива ваза — і спеціальні відзнаки для найкращих гравців кожного матчу, — розповів президент ХК «Сокіл» (Київ) Станіслав Стукан. — Очікуємо, що наші змагання викличуть помітний інтерес у болільників, які, мабуть, вже скучили за льодовою грою. Ситуацію підігрівають і ті великі зміни, які сталися в нашому колективі. Маю на увазі його новий тренерський склад, який пішов на різке омолодження команди. Цікаво буде, гадаю, познайомитися і з клубом «Ільвес» з фінського міста Тампере. Адже біля його керма віднедавна став колишній наставник киян Анатолій Богданов.

— **Чи є у турніру спонсори?**

— Звичайно. Це наші давні приятелі з Полонської порцелянової фабрики (директор А. Суриков). Виявили велику любов до хокею і, зокрема, до «Сокола» на Понінківській картонно-паперовій фабриці (Хмельницька область), де директором М. Квасюк. Ще два спонсори — Мукачівська лижна фабрика, виробами якої користуються багато хокейних клубів країни і НВО «Ротор» (Черкаси).

Для любителів хокею столиці України та гостей міста наводимо календар ігор турніру:

5 серпня. «Слован» (Братіслава) — ШВСМ-«Сокіл» (Київ),

«Ільвес» (Тампере) — «Сокіл» (Київ)

6 серпня. «Ільвес» — ШВСМ-«Сокіл».

«Слован» — «Сокіл»

7 серпня. «Ільвес» — «Слован»,

«Сокіл» — ШВСМ-«Сокіл».

9 серпня. Матч за 3—4 місця.

Матч за 1—2 місця.

Початок зустрічей щодня о 15.00 і 19.00.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

УВАГА, КОНКУРС!

Умови конкурсу серед працівників відділень зв'язку по передплаті газети «Голос України»

Газета Верховної Ради УРСР «Голос України» починає передплатну кампанію на 1992 рік. Щоб підвищити зацікавленість працівників відділень зв'язку УРСР в організації передплати, редакція пропонує такі умови:

— за кожний передплачений примірник газети редакція сплачує працівнику відділення зв'язку 0,05 крб.;

— премії відділенням зв'язку, які проведуть передплату:

5000 крб. — 25000 примірників;
3000 крб. — 15000 примірників;
1000 крб. — 10000 примірників.

Поспішайте взяти участь!

Передплачуйте газету Верховної Ради УРСР «Голос України»

Індекс 60955

Ціна на рік — 19 крб. 80 коп.
на 6 місяців — 9 крб. 90 коп.
на 3 місяці — 4 крб. 95 коп.

Передплатити газету можна у найближчому відділенні зв'язку.

ф. СП-1

Міністерство зв'язку СРСР
«Союздрук»

АБОНЕМЕНТ на газету / журнал 60955 (індекс видання)

«ГОЛОС УКРАЇНИ» (назва видання) Кількість комплектів

на 1992 рік за місяцями:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куди (поштовий індекс)

Кому (код передплатника)

ДОСТАВОЧНА КАРТКА 60955 (індекс видання)

ПВ | місце | літер

На газету / журнал «ГОЛОС УКРАЇНИ» (назва видання)

Вартість	передплати	крб. коп.	Кількість комплектів
	переадресування	крб. коп.	

на 1992 рік за місяцями:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

поштовий індекс | місто / село | обл. | р-н | вул.

(код вулиці)

(код передплатника)

будинок | корп. | кв. | прізвище

ВІЙСЬККОМАТ «СВАТІВЩИНІ» — НЕ БРАТ

Може, й не жили душа в душу, але співснували в одному дворі мирно редакція газети «Новини Сватівщини» і райвійськкомат.

23 лютого (святе діло!) журналісти «проникали» на військовий об'єкт з гостинцями, поздоровленнями. 5 травня офіцерські делегації йшли з вітаннями до газетярів. Сусідились, словом, непогано. Попередній редактор і колишній військовий комісар навіть заприязнились на діловій основі. Свого часу був у редакції клопіт з опаленням — військові запропонували підключитись до їх котельної в обмін на тимчасове користування порожнім будиночком старої друкарні.

Кажуть, армія робить з хлопців мужчин. З майора Філіппова, нового військового комісара, вона виковувала Наполеона. Сватівський район, правда, не Франція, але й не острів Святої Єлени. Окинув новий комісар критичним поглядом свою резиденцію і залишився вельми незадоволеним. Непідтягнуті цивільні швендяють подвір'ям, розкладаючи дисципліну серед підлеглих. — раз, займають весь час спільне делікатне місце — два, качають воду з колонки — три. Нарешті, мають повну можливість підглядати у вікна всі таємниці військового двору. Як не покласти край безпечності своїх безвідповідальних попередників?

Першу атаку на розслаблених тривалою дружбою газетярів офіцер провів у суто суворовському стилі — блискавично, зненацька і без втрат зі свого боку.

— Ніззя! — сказав спантеличеному редакторові Володимиру Просіну, — заходити на чужу територію. — І додав: «Я знайду спосіб змусити район поважати комісара».

Поки інтелігентні журналісти німіли від безпардонності військового начальника, той завіз триметрові залізобетонні плити, викликав з комунгоспу трактор з навісним свердлом і звелів довбати ями на умовній межі для зведення капітальної огорожі.

Розвідку боєм провели прапорщики з ножівками — заважали крислаті крони черемшини. Такої наруги над деревами Просін уже не витримав — повідбирав чи повиривав (то вже не має значення, коли пішла гра без правил) браконьєрські інструменти. Тверезо оцінивши хід подій, завагався і тракторист. Але воєнком грізно гримнув — хтось розчув, ніби пристрашив Чорнобилем, — і гострий бур в'ївся під коріння крайньої берези. Розпалений Просін до кабіни — і за барки. Дебелий механізатор не піддавався. Вчасно прийшов на допомогу фотокореспондент — разом витягли...

Найшла коса на камінь. Підмантачити косу приїхав сам генерал Ходневич, обласний комісар. Походив, заклавши руки за спину, по межі, зустрітися з колективом редакції не зволив і рушив з'ясовувати стосунки до райради.

До рішучих дій перейшли й журналісти. Зібрали загальні збори й вирішили, що, крім страйку, інших засобів протиборства не залишається, про що наступного ранку і оголосили по районному радіо.

Подіяло. Але чи надовго? Ось у чому питання.

Тому й вирішили кликати на допомогу колег з «Голосу України».

— Тихо-тихо, — замість вітання осадив мене майор Філіппов.

Конфліктна ситуація

— Даруйте, але ми не в казармі.

— Гм...

— То він з тобою як шовковий поводився, — сказав потім присутній при знайомстві з комісаром редактор районки. — Чув би, як з нами розмовляє: ать-два!..

Але справа, звичайно, не в тоні, а в суті. Аж у розпачі майор від злиденної матеріальної бази військкомату. Що там редакційний будиночок! Ну дві-три служби втиснути. А треба ще як мінімум одну ленінську кімнату місць на 80—90 для політико-виховної роботи.

— Знаєте ж, що нині в армії діється — дисципліна впала, суцільне дезертирство. А все починається з порядку на призовному пункті. Який же тут моральний дух, коли навіть паркану немає?

Майже рік несе службу у Сватовому новий воєнком, та навіть не поцікавився, на чиєму ж балансі облюбоване ним приміщення. Не звикли військові зважати на такі «дрібниці». Обгрунтовують потребою підвищення боєздатності армії — і баста. Які ще будуть заперечення?

Міськвиконком рішення прийняв. Про заборону будь-якого будівництва на території, що за документацією інвентарбюро належить редакції. Та ще й із застереженням: коли не знайдуть спільної мови з Просіним, зовсім виселять. Голова виконкому Сергій Родюшкін підтвердив це слово в слово. І додав: «Це вже наша сільська конверсія».

Але ж знову-таки, наскільки дійовим є закон про місцеве самоврядування, ще треба подивитися.

По-доброму, як колись, конфлікт, схоже, не вичерпається. Урвався терпець і в редакції. Хата, яку вони на альтруїстичних засадах тимчасово презентували військкомату, тепер і їм потрібна — кілька років їздить за 25 кілометрів з Петрівки редактор відділу листів Олена Рагра, а житло в райцентрі їй так і не «світить». До того ж сільрада з Петрівки вимагає компенсації, позаяк Олена не працює в колгоспі. Один рахунок на 600 карбованців уже надіслали...

І частина двору, відкраяна разом з будинком, теж знадобиться.

Тут уже, коли нехтують юридичними законами і зневажають моральні, — ні додати, ні відняти.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ

Якими пільгами користуються громадяни, які нагороджені орденами і медалями за самовіддану роботу і військову службу в тилу у роки Великої Вітчизняної війни?

— запитує тов. Шульга з Білоцерківського району на Київщині.

Ці пільги передбачені постановою Ради Міністрів СРСР і ВЦРПС від 12 травня 1988 року № 621 «Про додаткові заходи по поліпшенню умов життя ветеранів війни і праці» (СП СССР, 1988 г., № 21, ст. 60).

Основні пільги, що надаються даній категорії громадян, такі: зарахування до стажу для призначення трудових пенсій часу роботи і військової служби в тилу в роки Великої Вітчизняної війни у подвійному розмірі; право на 50-процентну знижку від вартості ліків, що купуються за рецептами лікарів, для пенсіонерів, які одержують пенсію до 80 карбованців на місяць; право на одержання безпроцентної позики на індивідуальне житлове будівництво, придбання або будівництво садових будинків; право на використання щорічної відпустки у зручний для них час, а також на одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів у році; право користування при виході на пенсію поліклініками, до яких вони були прикріплені в період роботи; переважне право на прийняття у садівницькі товариства, установку телефонів, ремонт квартири; право безплатного проїзду у міському транспорті (крім таксі).

Семен КАРЛИЦЬКИЙ,
юрист.

ПЕРЕВІРТЕ, ЧИ ПРАВИЛЬНО ОФОРМЛЕНО АБОНЕМЕНТ!

На абонементі повинен бути відбиток касової машини.

При оформленні передплати (переадресування) без касової машини на абонементі проставляється відбиток календарного штемпеля відділення зв'язку. В такому разі абонемент видається передплатникові з квитанцією про оплату вартості видання (переадресування).

Для оформлення передплати на газету чи журнал, а також для переадресування видань бланк абонемента з доставочною карткою заповнює передплатник чорнилом, розбірливо, без скорочень, згідно з умовами, викладеними в каталогах Союздруку.

Місячні клітинки при переадресуванні видань, а також клітинки «ПВ — МІСЦЕ» заповнюють працівники підприємств зв'язку і Союздруку

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Перший заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора Леонід Самойленко.

Чергові редактори — Марина Дятлова, Інесса Лановська.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов

Коректори:
Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники:
Ольга Яценко, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти:
Наталія Позняк, Віктор Процук, Валентина Чичирко

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 155.000

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151481